

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

1. Základní údaje o škole:

Název a adresa školy	Střední škola a základní škola Žamberk Tyršova 214, 564 01 Žamberk
Jméno a příjmení ředitelky	Mgr. Věra Řičarová
Telefon	465 614 472
E-mail	vera.ricarova@oupszamberk.cz

Jméno a příjmení metodika prevence SŠ	Mgr. Renáta Kubičková		
Telefon	465 614 472		
E-mail	renata.kubickova@oupszamberk.cz		
Specializační studium	Ano	Studuje	Ne
Realizátor vzdělávání	CCV Pardubice		

Jméno a příjmení metodika prevence ZŠ	Mgr. Petra Hubálková		
Telefon	465 614 472		
E-mail	petra.hubalkova@oupszamberk.cz		
Specializační studium	Ano	Studuje	Ne
Realizátor vzdělávání	-		

Jméno a příjmení výchovného poradce	Mgr. Bc. Petr Šponiar		
Telefon	736 769 511		
E-mail	petr.sponiar@oupszamberk.cz		
Konzultační hodiny	Úterý: 07:15 – 07:45 hod. Středa: 14:45 – 15:15 hod. Individuální konzultace po vzájemné dohodě.		

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

2. Popis současného stavu problematiky:

- ✓ Žáci Střední školy a základní školy užívají ke svému vzdělávání prostory ve dvou vzájemně propojených budovách školy, které se nacházejí v uzavřeném areálu, v klidné části města, poblíž centra. Součástí areálu je kromě budovy školy s bezbariérovým přístupem také rozlehlá zahrada s okrasnou parkovou částí, s dětským hřištěm, se sportovním hřištěm a běžeckou dráhou, altán s učebnou pro výuku v přírodě, budova s garážemi a skladové prostory.
- ✓ Rizikové faktory: problematické je chování žáků mimo vlastní prostor školy před zahájením, v polední přestávce a po skončení vyučování. Velkým problémem je kouření žáků před budovou školy, u ubytovaných žáků především v osobním volnu.
- ✓ Riziková místa: rizikovým místem ve škole je prostor šaten a prostory WC, rizikovým místem vnějšího okolí školy je zejména bezprostřední okolí školy, autobusové nádraží.
- ✓ Analýza problematiky rizikového chování žáků ve škole je důležitá pro zjištění aktuálního stavu, stanovení příčin rizikového chování a vytýčení cílů prevence.
- ✓ Na základě neustále vysokého počtu zameškaných hodin v loňském roce je třeba předcházet záškoláctví a žáky více ve vzdělávání motivovat.
- ✓ V předchozím roce jsme se setkali na naší škole především s těmito typy rizikového chování: agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, návykové látky: tabák, alkohol, záškoláctví, krádeže, sebepoškozování.
- ✓ Ke stanovení cílů minimálního preventivního programu a plánů preventivních programů na školní rok 2023/ 2024 vycházíme z řešení rizikového chování v loňském školním roce.
- ✓ V preventivních programech se zaměříme jak na žáky, tak i na pedagogy a rodiče.
- ✓ V případě zjištění rizikového chování ve škole řeší danou situaci učitel, třídní učitel nebo vychovatel za pomoci konzultace s metodikem prevence, výchovným poradcem. O dané situaci vždy informujeme rodiče.
- ✓ Pokud je rizikové chování závažnější spolupracujeme s PPP, PČR, OSPOD. V takovém případě zasedá komise rizikového chování.
- ✓ Žáci a rodiče mají možnost se obrátit s jakýmkoli problémem na metodičky prevence přes e-mail nebo kdykoliv po předchozí domluvě.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Komise rizikového chování na ZŠ:

- ✓ ředitelka školy - Mgr. Věra Říčařová
- ✓ zástupce ředitelky školy - Mgr. Bc. Petr Šponiar
- ✓ výchovný poradce - Mgr. Bc. Petr Šponiar
- ✓ školní metodička prevence - Mgr. Petra Hubálková
- ✓ třídní učitel(ka) řešeného žáka.

Komise rizikového chování na SŠ:

- ✓ ředitelka školy - Mgr. Věra Říčařová
- ✓ zástupkyně ředitelky školy - Mgr. Eva Kopecká
- ✓ výchovný poradce - Mgr. Bc. Petr Šponiar
- ✓ školní metodička prevence - Mgr. Renáta Kubičková
- ✓ vedoucí vychovatelka domova mládeže - Martina Michaličková, DiS.
- ✓ třídní učitel(ka) a vychovatel(ka) řešeného žáka.

3. Zdůvodnění potřeby programu:

Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- ✓ agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- ✓ záškoláctví;
- ✓ závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling;
- ✓ rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů;
- ✓ spektrum poruch příjmu potravy;
- ✓ negativní působení sekt;
- ✓ sexuální rizikové chování.

Minimálně preventivní program 2023-2024

**Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01**

4. Cíle programu:

✓ Dlouhodobé cíle:

- vytvořit funkční minimálně preventivní program školy, tím, že se do jeho tvorby a realizace zapojí všichni pedagogičtí pracovníci školy;
- získat podporu a pochopení všech pedagogických pracovníků školy v otázce nutnosti prevence a její realizace, podporovat průběžné vzdělávání pedagogů v oblasti prevence rizikového chování;
- zlepšovat komunikační a asertivní dovednosti žáků, zlepšovat jejich sebeovládání a nenásilné zvládání konfliktů formou interaktivních metod přímo ve výuce;
- prostřednictvím pravidelných třídnických hodin zvyšovat sociální kompetence žáků, vést je k zodpovědnosti za svoje chování;
- neustálým zlepšováním školního prostředí a podpory pozitivního klima ve škole zajistit žákům příjemné a podnětné prostředí, aby do školy chodili „rádi“;
- zapojit jiné organizace do preventivního programu školy, využívat nabízené programy nestátních organizací, financovat další vzdělávání pedagogů, využívat dotační programy MŠMT, Pardubického kraje a města Žamberk;
- usilovat nadále o dobré vztahy mezi školou a rodinou, podporovat rodiče ve spolupráci se školou;
- podporovat volnočasové aktivity a zájmové kroužky pro lepší využívání volného času žáků;
- pravidelně navštěvovat a vyhledávat tematická divadelní a filmová představení, přednášky a besedy s odborníky, nabízet četbu knih a časopisů s danou tematikou tak, abychom zvyšovali informovanost žáků v problematických oblastech;
- nabídnout rodičům a žákům poradenskou činnost v pravidelných konzultačních hodinách;
- seznámit všechny pracovníky školy a rodiče s programem proti šikanování
- snížit počet rizikového chování u žáků školy (záškoláctví, projevy šikany, agrese, nadřazenosti atd.);
- vytvořit dlouhodobou funkční strategii školy v oblasti primární prevence;
- udržet příznivé sociální klima – pocit důvěry, atmosféru pohody a klidu.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

✓ Krátkodobé cíle:

- na začátku školního roku jsou zařazeny výjezdové preventivní programy, díky jejich realizaci předpokládáme zahájení spolupráce a komunikace mezi žáky navzájem a mezi žáky a třídním učitelem a vytvoření pozitivních vazeb ve třídě;
- v průběhu září vytvoříme nabídku volnočasových aktivit pro ubytované a dojíždějící žáky, především je důležité nabídnout sportovní a zájmové aktivity, kterými vyplní smysluplně volný čas;
- v průběhu celého školního roku budeme důsledně sledovat absenci všech žáků a při pravidelných třídnických hodinách budeme pravidelně žákům připomínat nutnost docházky k úspěšnému ukončení povinné školní docházky a vzdělání;
- v průběhu školního roku provedeme monitoring rizikového chování - především se zaměříme na problematiku záškoláctví, kouření, agrese a násilí, s ohledem na to, že byly v loňském roce zaznamenány případy takového chování;
- zlepšíme spolupráci s rodiči a motivaci rodičů k většímu zájmu o prospěch a absenci jejich dětí;
- během školního roku se budou pedagogičtí pracovníci vzdělávat a zaměříme se i na rizikové chování, aby se lépe orientovali v problematice a dokázali lépe pracovat s problémy ve třídě.

5. Vymezení cílové populace:

- ✓ žáci,
- ✓ školní metodičky prevence,
- ✓ výchovný poradce,
- ✓ pedagogičtí pracovníci,
- ✓ rodiče.

6. Navržený způsob realizace:

- ✓ Problematika rizikového chování je zařazována do výukových předmětů vycházející z ŠVP a tematických plánů. První stupeň ZŠ - Prvouka; Druhý stupeň ZŠ - Výchova k občanství, Výchova ke zdraví, Český jazyk; Střední škola - Občanská výchova, Zdravotní výchova, Český jazyk. Dále problematika rizikového chování bude zařazována především na třídnické hodiny.

Minimálně preventivní program 2023-2024

**Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01**

- ✓ Na prvním stupni ZŠ je primární prevence zaměřená na záškoláctví, šikanu (agresi), rizikové sporty, rizikové chování v dopravě, rizikové sexuální chování, závislosti (alkohol, tabákové výrobky), týrání (zneužívání) a poruchy příjmu potravy.
- ✓ Na druhém stupni ZŠ a SŠ je primární prevence zaměřená na záškoláctví, šikanu (agresi), rizikové sporty, rizikové chování v dopravě, rasismus (xenofobie), sekty, rizikové sexuální chování, adiktologii, týrání (zneužívání), poruchy příjmu potravy. V hodinách se žáci snaží osvojit preventivní ochranné kompetence, prostřednictvím sociálních her, diskuzí, řešením konfliktů a vytváření vlastních postojů.
- ✓ Učitelé budou v jednotlivých předmětech své žáky vést k samostatnosti, toleranci a zodpovědnosti. Budou je učit spolupráci a vhodné komunikaci.
- ✓ Všichni pracovníci školy se budou snažit, aby u žáků docházelo k postupnému zvyšování sociálních kompetencí, a budou podporovat rozvoj jejich komunikačních dovedností.
- ✓ Škola se bude snažit o vytvoření pozitivního sociálního klimatu, prostoru pro smysluplné využití volného času dětí, o jejich výchovu k zodpovědnosti za své zdraví a zdravý životní styl a snížení výskytu rizikových projevů v chování žáků nabídkou volnočasových aktivit a zájmových kroužků.
- ✓ Žáci musí vědět, kam se mohou obrátit se svými dotazy nebo kde získají potřebné informace.
- ✓ Ve školním roce budou zorganizovány následující programy:
 - Programy zaměřené na rozvoj dovedností pro život
(rozvoj a nácvik sociálních dovedností, nácvik dovedností odolávat tlaku, uvědomování si hodnot),
 - Programy zaměřené na rozvoj sociálních dovedností a aspektů
(vrstevnické programy, na stanovení norem),
 - Programy založené na poskytování informací
(informativní),
 - Programy pro rodiče
(informativní - seznámení s preventivní strategií školy, školním řádem, poskytnutí adresáře poskytovatelů služeb s ohledem na problematiku zvládání rizikových forem chování u žáků).

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

7. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity realizovány:

✓ Metody slovní (verbální)

- monolog
- vyprávění
- vysvětlování
- přednáška

✓ Metody slovní založené na dialogu

- rozhovor
- práce s textem
- napodobování

✓ Metody aktivizační

- diskuse
- Řešení problému
- Situační metodu
- metoda inscenační

✓ Metody komplexní

- Brainstorming
- mediální technologie.

8. Měření efektivity programu:

Zda bylo dosaženo cílů minimálně preventivního programu, budeme zjišťovat anketami po celou dobu běhu preventivních programů ve školním roce. Na konci školního roku krátkým evaluačním dotazníkem zjistíme, zda žáci mají jasněji v problematice rizikového chování, především zda vědí, jak se zachovat a na koho se obrátit v případě, že budou muset řešit nějakou formu rizikového chování. A v poslední řadě provedeme hodnocení Minimálního preventivního programu u rodičů žáků školy také pomocí evaluačního dotazníku. Hodnocení MPP za školní rok 2023/2024 proběhne na konci školního roku.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

9. Časový harmonogram:

Období	Plán na školní rok 2023 - 2024	Poznámky
SRPEN 2023	• Příprava projektů a realizaci preventivních programů Zodpovídá: Mgr. Kubíčková, Mgr. Hubálková	
ZÁŘÍ 2023	• Projekty prevence rizikového chování: „ZDRAVÝ KOLEKTIV SŠ a ZŠ“ - II. P, SŠ „SPRÁVNÝ START“ - SŠ <i>Program SELEKTIVNÍ primární prevence zaměřený na prevenci školní šikany</i> Zodpovídá: Mgr. Kubíčková, Mgr. Kacálek • Pobyt v přírodě - 3 dny mimo školu (vycházka v okolí školy, návštěva hradu Potštejn, turistika v okolí Dlouhoňovic - naučná stezka) - Třídy ZŠS, ZŠ <i>Program SELEKTIVNÍ primární prevence zaměřený na prevenci školní šikany</i> Zodpovídá: Mgr. P. Hubálková • Sledování školní docházky, chování žáků (neomluvené hodiny, záškoláctví, šikana porušování školního řádu, ...). • Spolupráce s třídními učiteli dle potřeby.	
ŘÍJEN 2023	• V rámci hodin třídnických hodin ve třídách I. P a II. P pohovořit s žáky na téma „Kamarádství, vztahy mezi dětmi, spolupráce ve třídě“ - (zaměřit se na vztahy ve třídě, v nově vytvořeném kolektivu ... • Sledování školní docházky, chování žáků (neomluvené hodiny, záškoláctví, šikana porušování školního řádu, ...). • Poskytování individuální konzultace žákům kdykoliv dle potřeby. • Spolupráce s třídními učiteli dle potřeby. • ACET ČR „Naše tělo jako domov“ Interaktivní a zážitkový program zacílený na ranou prevenci nezdravých stravovacích návyků a zneužívání návykových látek (nezdravé jídlo, "Energy drinky" a kouření). Naše tělo je jako „domov, ve kterém bydlíme“ a proto je třeba o něj správně pečovat. Cílem je přijmout zodpovědnost za své tělo, umět popsat co mu prospívá a co škodí a být pozitivně motivován ke zdravému životnímu stylu a střídmosti. (2×45 minut) <i>Program VŠEOBECNÉ primární prevence zaměřený na prevenci rizikového chování</i> Zodpovídá: Mgr. Hubálková, Mgr. Kubíčková • Dvoudenní metodické a supervizní setkání pro metodiky prevence s PPP a SPC Ústí nad Orlicí Vzdělávání pro metodika prevence Zúčastní se: Mgr. Kubíčková, Mgr. Hubálková	

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

LISTOPAD 2023	• V rámci třídnických hodin ve třídách I. P, II. P, SŠ - pohovořit s žáky na téma „Šikana, šikádlení“ (zaměřit se na vztahy ve třídě, v nově vytvořeném kolektivu...) Zodpovídá: Mgr. P. Hubálková • Sledování školní docházky, chování žáků (neomluvené hodiny, záškoláctví, šikana porušování školního řádu, ...). • Poskytování individuální konzultace žákům kdykoliv dle potřeby. • Spolupráce s třídními učiteli dle potřeby. • PPP a SPC Ústí nad Orlicí: Krok za krokem (agrese, šikana) 6., 7., 8., 9. ročník Zodpovídá: Mgr. P. Hubálková <i>Program VŠEOBECNÉ primární prevence zaměřený na prevenci rizikového chování</i>	
PROSINEC 2023	• V rámci třídnických hodin ve třídách I.P, II.P a III.P pohovořit s žáky na téma „Kyberšikana“ (kolektivní označení forem šikany prostřednictvím elektronických médií, jako je internet a mobilní telefony, které slouží k agresivnímu a záměrnému poškození uživatele těchto médií. Stejně jako tradiční šikana zahrnuje i kyberšikana opakované chování a nepoměr sil mezi agresorem a obětí. Mezi další kritéria, která identifikují kyberšikanu, patří fakt, že oběť vnímá to, co se děje, jako nepříjemné a ubližující. Kyberšikana však může být způsobena také neúmyslně – nevhodný žert se např. vymkne kontrole a může se rozvinout do podoby intenzivní • Poskytování individuální konzultace žákům kdykoliv dle potřeby	
LEDEN 2024	• Kriminalita, delikvence - OSPOD - II. P, SŠ <i>Program VŠEOBECNÉ primární prevence zaměřený na prevenci rizikového chování</i> Zodpovídá: Mgr. Kubíčková • Sledování školní docházky, chování žáků (neomluvené hodiny, záškoláctví, šikana porušování školního řádu, ...). • Spolupráce s třídními učiteli dle potřeby. • Poskytování individuální konzultace žákům kdykoliv dle potřeby.	
ÚNOR 2024	• PPP a SPC Ústí nad Orlicí Stonožka 1. – 5. ročník na posílení zdravých vrstevnických vztahů a předcházení vzniku šikany a agrese. <i>Program VŠEOBECNÉ primární prevence zaměřený na prevenci rizikového chování</i> Zodpovídá: Mgr. Hubálková • Sledování školní docházky, chování žáků (neomluvené hodiny, záškoláctví, šikana porušování školního řádu, ...). • Spolupráce s třídními učiteli dle potřeby.	

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

	• Poskytování individuální konzultace žákům kdykoliv dle potřeby.	
BŘEZEN 2024	• Dvoudenní metodické a supervizní setkání pro metodiky prevence s PPP Ústí nad Orlicí <i>Vzdělávání pro metodika prevence</i> Zúčastní se: Mgr. Kubičková, Mgr. Hubálková • Sledování školní docházky, chování žáků (neomluvené hodiny, záškoláctví, šikana porušování školního řádu, ...). • Spolupráce s třídními učiteli dle potřeby. • Poskytování individuální konzultace žákům kdykoliv dle potřeby.	
DUBEN 2024	• V rámci třídnické hodiny v I. P, II. P, SŠ pohovořit s žáky na téma „Rizikové chování v dopravě“ Zodpovídají: všichni třídní učitelé • Návštěva HZS v Žamberku - ZŠS, I. P <i>Program VŠEOBECNÉ primární prevence zaměřený na rizikové chování</i> Zodpovídá: Mgr. Hubálková	
KVĚTEN 2024	• Beseda na téma „Kouření škodí zdraví a další návykové látky“ - Matouš Paďour - třída II.P, SŠ <i>Program SELEKTIVNÍ primární prevence zaměřený na prevenci rizikového chování</i> Zodpovídá: Mgr. P. Hubálková • Spolupráce s třídními učiteli dle potřeby. • Poskytování individuální konzultace žákům kdykoliv dle potřeby.	
ČERVEN 2024	• „Linka důvěry“ - II. P, SŠ <i>Program VŠEOBECNÉ primární prevence</i> Zodpovídá: Mgr. P. Hubálková, Mgr. Kubičková • Spolupráce s třídními učiteli dle potřeby. • Poskytování individuální konzultace žákům kdykoliv dle potřeby. • Preventivní program zaměřený na rizikové sexuální chování - 8., 9., SŠ Zodpovídá: Mgr. P. Hubálková	

10. Supervize programu:

Školní metodičky prevence podávají zprávu - 4 x ročně na pedagogické radě.

Minimálně preventivní program je průběžně kontrolován ředitelkou školy.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

11. Kontakty s jinými organizacemi:

PPP - Pedagogicko-psychologická poradna

Královéhradecká 513, Ústí nad Orlicí 562 01

tel: 465 521 296, 776 611 695, e-mail: info@pppuo.cz

Sociální odbory Městského úřadu:

MÚ Ústí nad orlicí; MÚ Žamberk; MÚ Králíky; MÚ Vysoké Mýto; MÚ Lanškroun;
MÚ Česká Třebová

Policie ČR:

Dělnická 1188, Ústí nad Orlicí 562 27

tel: tísňové volání 158, 974 811 111

SPC - speciálně pedagogické centrum Kamínek

Lázeňská 206, Ústí nad Orlicí 562 01

tel: 465 523 715 mail: spc.usti@seznam.cz

Středisko výchovné péče PYRAMIDA

Sokolovská 146, Rybitví 533 54

tel: 466 680 338 mail: svp_pyramida@volny.cz

Středisko výchovné péče Mimóza

Andrlíková 972, Ústí nad Orlicí 562 01

tel: 465 526 969 mail: www.svp-mimoza.cz

Středisko výchovné péče ARCHA

Školní nám. 11, Chrudim 537 01

tel: 721 677 279 mail: svp.archa@tiscali.cz

Internetové adresy:

www.mvcr.cz/policie/prezentace

www.sananim.cz

www.drogy-info.cz

www.extc.cz

Minimálně preventivní program 2023-2024

**Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01**

www.sikana.org

www.aids-pomoc.cz

www.ppp.zshk.cz

12. Rozpočet programu:

- ✓ dotace z města Žamberk: 18.000,- Kč
- ✓ dotace z Pardubického kraje: 13.000,- Kč
- ✓ Spolek Orlice: 10.000,- Kč
- ✓ žáci: 10.000,- Kč

Rozpočet celkem na školní rok 2023 - 2024: **51.000,- Kč**

13. Krizový plán školy:

Příloha č. 1

Příloha č. 2

Příloha č. 3

Příloha č. 4

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

PŘÍLOHY MPP:

Příloha č. 1

Školní program proti šikanování

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j.: MŠMT-21149/2016)

Příloha č. 2

Krizový plán školy

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (MŠMT č. j.: 21291/2010-28)

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j.: MŠMT-21149/2016)

Příloha č. 3

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (č. j.: 25 884/2003-24)

Příloha č. 4

Strategie předcházení a řešení školní neúspěšnosti žáků

(Vyhláška č. 27/2016 Sb.)

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Příloha č. 1

Školní program proti šikanování

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j.: MŠMT-21149/2016).

Střední škola a základní škola Žamberk má jednoznačnou odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu žáků a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování na škole, tedy i šikany. Ředitelka školy má zároveň odpovědnost za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví pro své zaměstnance, tedy také za prevenci šikany zaměřené na učitele.

Bezpečnostní plán:

- poskytovat žákům dostatečné množství informací týkající se šikany s ohledem na jejich věk a sociální vyspělost,
- definovat šikanu a její definici začlenit do školního řádu, hovořit o rozdílu mezi škádlením a šikanováním,
- zmapování úrovně vědomostí o šikaně mezi žáky i učiteli,
- diagnostikování výskytu šikany na škole formou dotazníkového šetření,
- složení užšího realizačního týmu – třídní učitel, školní metodik prevence výchovný poradce, vedení školy,
- vytipování rizikových míst a jejich sledování – šatny, WC, chodby, školní třídy během přestávky,
- vytváření pozitivní atmosféry ve škole – nastartování procesů tvorby bezpečného prostředí ve škole,
- důsledné a systematické vedení žáků k osvojení si norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka,
- vzájemná komunikace a informovanost mezi pedagogy – při pravidelných poradách (informovat o tom, čeho si kdo všiml, na koho je třeba dávat pozor atd.),
- zvýšení vnímavosti vůči změnám v žákovských kolektivech,
- jakmile si někdo z pedagogů všimne nezdravého chování, příznaků nezdravých vztahů a nevhodného chování vůči některému z žáků, neprodleně to nahlásit třídnímu učiteli, metodikovi prevence a vedení školy,
- po potvrzení šikany a vyřešení případu je nutno shrnout postupy a výsledek řešení,
- nastavení vstřícných vztahů mezi žáky a učiteli, žáky navzájem a mezi učiteli navzájem,
- dlouhodobé vzdělávání celého pedagogického sboru,
- zahrnovat témata šikany do výuky jednotlivých předmětů (prvouka, výchova k občanství, výchova ke zdraví, občanská výchova, zdravotní výchova),
- práce s třídními kolektivy - plně v kompetenci třídních učitelů, kteří si zvolí vhodné a odpovídající organizační formy.

Užší realizační tým na ZŠ:

- ředitelka školy - Mgr. Věra Říčařová
- zástupce ředitelky školy - Mgr. Bc. Petr Šponiar
- výchovný poradce - Mgr. Bc. Petr Šponiar
- školní metodička prevence - Mgr. Petra Hubálková
- třídní učitel(ka) řešeného žáka

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Užší realizační tým na SŠ:

- ředitelka školy - Mgr. Věra Říčařová
- zástupkyně ředitelky školy - Mgr. Eva Kopecká
- výchovný poradce - Mgr. Bc. Petr Šponiar
- školní metodička prevence - Mgr. Renáta Kubíčková
- vedoucí vychovatelka - Martina Michaličková
- třídní učitel(ka), vychovatel(ka) řešeného žáka

Společné postupy pro vyšetření a řešení šikany (KRIZOVÝ PLÁN):

První pomoc při počáteční šikaně:

1. odhad závažnosti a formy šikany;
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody:
 - a) metoda usmíření;
 - b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);
8. třídní hodina:
 - a) efekt metody usmíření;
 - b) oznámení potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
10. třídní schůzka;
11. práce s celou třídou.

Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí;

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům;

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory;
8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi);

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

D. Náprava

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Primární prevence v třídních hodinách:

Každý pedagog, obzvláště třídní učitel, je odpovědný za vytvoření zdravého klimatu třídy. Žáci by měli znát a umět pracovat v komunitním kruhu, při skupinové práci, vyjadřovat se slušně a otevřeně při zpětné vazbě. Pracuje se s třídními pravidly a dynamikou třídního kolektivu. Využívat hry.

Povinnosti pedagoga:

- podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky;
- udržovat ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy;
- v kritických situacích dát jasně najevo, že špatné chování nelze tolerovat,
- nebýt lhostejný k projevům agresivity;
- informovat žáky i rodiče, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, výchovný poradce, metodik prevence, schránka důvěry, vedení školy, linka důvěry;
- třídní učitel by měl znát záliby svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas, a umět si s nimi o tom povídat, mají-li zájem, snažit se mít přehled o vzájemných vztazích ve třídě i mimo ni;
- vytvořit třídní pravidla slušného chování (proti šikanování, oslovování křestním jménem);
- vést diskuse o tom, jaký je rozdíl mezi šikanováním a škádlením, hledat odpovědi: Co mohu udělat já sám a co ostatní, abychom se ve třídě cítili bezpečně a v pohodě?, řešení otázky: Co by se dalo dělat společně zajímavého?

Primární prevence ve výuce:

Témata prevence jsou zapracována do školního vzdělávacího programu. K tomuto účely jsou využity předměty, které se přímo vztahují k prevenci rizikového chování (Výchova ke zdraví, Občanská výchova, Prvouka, ČJ - Komunikační výchova).

Žáci jsou seznamováni s následujícími tématy a jsou u nich rozvíjeny tyto dovednosti:

- co je a co není šikana,
- co je a co není bonzování - rozdíl mezi žalováním a oznamováním šikany,
- jakým způsobem se zastat oběti,
- jakým způsobem vyhledat pomoc dospělého.

V rámci výuky se prevence prolíná dalšími předměty - Český jazyk, Tělesná výchova, Výtvarná výchova:

- skupinová práce,
- vzájemná pomoc žáků,
- školní projekty,
- výlety a exkurze,
- sportovní hry při tělesné výchově.

Primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování:

Do školního života zahrnujeme dění, které přesahuje rámec oficiální činnosti třídy:

- školní akce,

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

- sportovní soutěže,
- zájmové kroužky,
- družina,
- riziková místa (přestávky).

Ochranný režim:

- školní řád,
- dohledy učitelů,
- minimálně preventivní program,
- krizový plán školy,
- školský zákon,
- zákon č. 356/1999 Zákon o sociálním právní ochraně dítěte,
- metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (MŠMT č. j.: 21291/2010-28),
- metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j.: MŠMT-21149/2016).

Spolupráce s rodiči:

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědný ředitel školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací.

Postup pedagogů při řešení šikany je uveden v krizovém plánu školy (příloha MPP).

Škola se snaží systémově spolupracovat s rodiči těmito prostředky:

- rozeslání letáčků,
- vzájemné informování o šikaně (škola či rodič),
- vzájemná spolupráce,
- pravidelná účast rodičů na třídních schůzkách 2x ročně,
- možnost využít konzultačních hodin výchovného poradce, školního metodika prevence (uvedeno na nástěnkách, webových stránkách),
- účast na projektu tvořivé dílny pro rodiče, přednášky v rámci prevence pro rodiče,
- setkání v rámci akcí družiny - čarodějnice, den dětí,...
- školská rada,
- výchovné komise.

Školní poradenské služby:

- **Výchovný poradce**

Úterý: 7:15 – 7:45 hod. Středa: 14:45 – 15:15 hod.

Individuální konzultace po vzájemné dohodě

- **Školní metodičky prevence**

Individuální konzultace po vzájemné dohodě

Spolupráce se specializovanými zařízeními:

- PPP Ústí nad Orlicí

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

- OSPOD
- PČR
- SVP Mimóza Ústí nad Orlicí

Vztahy se školami v okolí:

Spolupracujeme se všemi školami v okolí dle potřeby.

Minimálně preventivní program 2023-2024
Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Příloha č. 2

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (MŠMT č. j.: 21291/2010-28).
Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j.: MŠMT-21149/2016).

Doporučuje postupy škol při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže:

- **Návykové látky** (metodické doporučení Příloha č. 1)
- **Rizikové chování v dopravě** (metodické doporučení Příloha č. 2)
- **Poruchy příjmu potravy** (metodické doporučení Příloha č. 3)
- **Alkohol** (metodické doporučení Příloha č. 4)
- **Syndrom týraného dítěte - CAN** (metodické doporučení Příloha č. 5)
- **Školní šikanování** ((metodické doporučení Příloha č. 6)
- **Kyberšikana** (metodické doporučení Příloha č. 7)
- **Homofobie** (metodické doporučení Příloha č. 8)
- **Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus** (metodické doporučení Příloha č. 9)
- **Vandalismus** (metodické doporučení Příloha č. 10)
- **Záškoláctví** (metodické doporučení Příloha č. 11)
- **Krádeže** (metodické doporučení Příloha č. 12)
- **Tabák** (metodické doporučení Příloha č. 13)
- **Rizikové chování ve školním prostředí** (metodické doporučení Příloha č. 14)
- **Netolismus** (metodické doporučení Příloha č. 15)
- **Sebepoškozování** (metodické doporučení Příloha č. 16)
- **Nová náboženská hnutí** (metodické doporučení Příloha č. 17)
- **Rizikové sexuální chování** (metodické doporučení Příloha č. 18)
- **Příslušnost k subkulturám** (metodické doporučení Příloha č. 19)
- **Domácí násilí** (metodické doporučení Příloha č. 20)
- **Hazardní hraní** (metodické doporučení Příloha č. 21)
- **Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví** (metodické doporučení Příloha č. 22)

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Návykové látky (Metodické doporučení viz. Příloha č. 1)

Konzumace NL ve škole

Zde je nutné si uvědomit, že tento postup se vztahuje nejen na nelegální návykové látky, ale rovněž na alkohol a v určité omezené míře i na tabák.

(1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy a školského zařízení nebo v době školního vyučování či v rámci akcí pořádaných školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

(2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby. K takovému účelu poslouží obálka – žák vloží NL za přítomnosti svědka do obálky, obálku pedagogický pracovník zalepí a svým podpisem přes přelep, podpisem svědka a žáka zajistí objektivitu úkonu. Podle zdravotního stavu žáka případně ihned informuje rychlou záchrannou službu. V případě, že není nutné volat rychlou záchrannou službu, sepiše o události stručný záznam s vyjádřením žáka, a to za přítomnosti svědka, a bezodkladně informuje vedení školy. Tento záznam předá k založení školnímu metodikovi prevence do jeho agendy.

(3) V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou předlékařskou první pomoc a volá rychlou záchrannou službu a Policii ČR, pokud ji nevolala již dříve.

(4) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník vyrozuměním zákonných zástupců.

(5) S ohledem na to, že po požití NL není žák způsobilý pobytu ve škole a účasti na vzdělávacím procesu, je nezbytně nutné, aby si jej převzali zákonní zástupci; pokud si jej nemohou zákonní zástupci převzít, může tak po jejich souhlasu učinit osoba blízká. V případě, že zákonné zástupce nelze sehnat nebo si odmítnou pro žáka přijet, je nutné požádat o součinnost Policii ČR a OSPOD.

(6) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky a dbát pokynů pracovníků školy. Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.

(7) Současně škola za podmínek stanovených v § 6 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

(8) Školní metodik prevence poskytne žákovi a jeho zákonným zástupcům základní informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

(9) Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Je ovšem nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový sobě a podle typu užití NL může být nebezpečný i okolí, ale jeho jednání z právního hlediska není významně škodlivé (z právního hlediska se zpravidla jedná o přestupkové jednání, na nějž se nevztahuje oznamovací povinnost); distributor se vždy dopouští jednání, které má znaky trestného činu. V případě distribuce je stanovena oznamovací povinnost.

(10) Prokázané navádění jiných žáků k užívání NL je považováno rovněž za velmi rizikové a může naplňovat podezření z trestného činu. Nevztahuje se na něj, ale oznamovací povinnost podle trestního zákoníku.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

(11) Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, upravuje problematiku testování při důvodném podezření na ovlivnění návykovou látkou, ale je nutné si uvědomit, že testování dětí a studentů pedagogickými pracovníky je v podstatě nemožné. Aby mohl pedagogický pracovník podezřelého žáka testovat, musel by být uveden v tomto zákoně jako subjekt, který je oprávněn vyzvat anebo provést orientační vyšetření, a to není. Oprávnění k takovému testování mají pouze speciální subjekty, kterým toto právo ukládá zákon – příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník nebo občanský zaměstnanec Vězeňské služby, strážník obecní policie nebo osoba pověřená kontrolou podle jiného právního předpisu (podrobněji viz Šejvl, 2018).

Distribuce NL ve škole

Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání splňující znaky trestného činu. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí škola o této skutečnosti vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu a je zde z hlediska trestního zákoníku povinnost takové jednání přerušit. Vzhledem k tomu, že pedagogický pracovník nemůže takovou látku vyhodit nebo jinak znehodnotit, nezbyvá mu nic jiného než kontaktovat Policii ČR.

Přechovávání NL ve škole

Přechovávání NL je vždy protiprávním jednáním. Podle množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je toto protiprávní jednání blíže specifikováno buď jako přestupek, nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka). Toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

Pedagogický pracovník nehodnotí, o jaký typ porušení zákona se jedná a zda se žák dopustil přestupku, nebo trestného činu. Protiprávnost jednání kvalifikuje policejní orgán.

V případě podezření, že žák u sebe přechovává NL, je nutné tuto látku zajistit a předat ji policii. Pedagogický pracovník nesmí a není oprávněn takovou látku zlikvidovat nebo předat zákonným zástupcům. Pokud by tak postupoval, dopustil by se protiprávního jednání.

Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany dětí v obci s rozšířenou působností.

Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáným níže.

Minimálně preventivní program 2023-2024

**Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01**

Nález NL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za NL, postupují takto:

- (1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury, neochutnávají ji, nepřesypávají, nečichají k ní.
- (2) O nález ihned uvědomí vedení školy a Policii ČR. Zajištění látky provádí policie, pokud nehrozí zničení nebo ztráta látky. Pedagogický pracovník následně o nález zpracuje písemný záznam.
- (3) V případě časové překážky na straně policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nález, obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a podpisem pedagogického pracovníka a uschovat do školního trezoru, zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za NL, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nález ihned uvědomí vedení školy, zákonného zástupce a Policii ČR.
- (3) O nález sepišou stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že žák zápis odmítne podepsat, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce.
- (4) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy mají pracovníci školy důvodné podezření, že některý ze žáků má NL u sebe, postupují takto:

- (1) Jedná se o důvodné podezření z protiprávního jednání. Může se jednat o podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR. Není zde sice oznamovací povinnost, ale pouze Policie ČR může provést prohlídku žáka a po příslušných expertizách nechat NL zničit v souladu s právními předpisy.
- (2) Pracovníci bezodkladně vyrozumějí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (3) Žáka je nutné mít do příjezdu policie izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Rizikové chování v dopravě (Metodické doporučení viz. Příloha č. 2)

Můžeme obecně charakterizovat jako takové jednání, které vede v rámci dopravního kontextu k dopravním kolizím a následně k úrazům nebo úmrtím.

Kdy, koho a v jakém případě vyrozumět - Rodiče, PPP, OSPOD. Vymezení, kdy už nejde o prevenci, ale represivní opatření přestupek, trestný čin informace - Policie ČR/OSPOD.

Možnost a limity pedagoga - Pedagog, pokud má podezření, popř. zkušenost s výrazně rizikovým chováním žáka, mám možnost konzultovat nápadnosti v chování žáka s výchovným poradcem ve škole, popř. obrátit se na příslušnou Pedagogicko - psychologickou poradnu s žádostí o konzultaci.

Poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, mentální bulimie)

(Metodické doporučení viz. Příloha č. 3)

Kdy, koho a v jakém případě vyrozumět - Pediatra, rodiče vždy, když dítě výrazněji zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků), sebepoškozuje se. Rodiče, i když dítě nechodí do školní jídelny.

Možnost a limity pedagoga - Učitel není terapeut, zprostředkuje ale dítěti a rodině zpětnou vazbu o některých jídelních zvyklostech dítěte, může pomoci předcházet šikaně pro fyzický vzhled a výkon (zejména učitelé tělocviku), **doporučit popř.** zprostředkovat kontakt s psychologem nebo lékařem. Opatrně se pouštět do oblasti „zdravé výživy“ a redukce hmotnosti (doporučení mohou být jednostranně, přehnaně interpretována).

Alkohol (Metodické doporučení viz. Příloha č. 4)

Jestliže si žák nebo student **přinesl do školy alkohol** a jde o porušení školního řádu, škola má postupovat podle § 31 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon). Žákovi nelze prohledávat osobní věci.

V případě nezletilého žáka spolupracujeme s rodiči (zákonnými zástupci dítěte). Je vhodné zjistit, od koho žák alkohol získal. Pokud žák uvede, že alkohol zakoupil v obchodě, je namístě vyrozumět Policii ČR nebo obecní policii o tom, že dochází k prodeji alkoholu dětem, aby bylo provedeno šetření. Pokud pedagogický pracovník zjistí, že žák má u sebe alkohol, může jej vyzvat, aby se ho zbavil nebo jej odložil, zároveň je možné uplatnit sankce podle školního (vnitřního řádu).

V případě, že žák uvede, že **alkohol vzal doma**, je rozhodně vhodné událost probrat s rodiči dítěte a upozornit je na to, že musí zabránit tomu, aby se dítě k alkoholu dostalo, musí být přijata náležitá opatření, neboť rodiče jsou zodpovědní za výchovu dítěte. V případě, že se situace opakuje, je vhodné oznámit věc orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) k provedení šetření v rodině. Jestliže se jedná o opakovaně nespolupracující rodiče, je namístě

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

řešit situaci, kdy dítě přineslo alkohol z domu, přímo s Policií ČR. Lze podat oznámení, aby policie posoudila, zda nedochází k páčání trestné činnosti v rodině žáka nebo studenta. Pokud žák nebo student **ve škole požil alkohol**, okamžitě mu v další konzumaci zabráníme. V případě potřeby je poskytnuta předlékařská první pomoc pro intoxikaci alkoholem, při ohrožení života nebo zdraví se neprodleně volá zdravotnická záchranná služba na tísňové lince 155. Pokud je nezletilý žák ve stavu vylučujícím další vzdělávání, musíme vyrozumět zákonného zástupce, aby si dítě přišel vyzvednout. Se zákonným zástupcem je nutné také následně řešit, kde dítě alkohol vzalo a proč ho konzumuje ve škole. Konzumaci alkoholu ve škole je dobré řešit podle školního řádu, se zákonnými zástupci, opakované porušení hlásíme OSPOD a Policii ČR. V takovém případě lze doporučit postup, kdy si zákonný zástupce odvede žáka a následné vyučující hodiny nejsou žákovi omluveny. Opakované podávání nebo prodávání alkoholu dítěti, pokud zjistíme, kdo alkohol podal nebo prodal, zakládá podezření z trestného činu podávání alkoholu dítěti podle § 204 trestního zákoníku, viz výše.

Jestliže žák nebo student **nabízí ve škole alkohol ostatním žákům**, dopouští se přestupku, viz výše. Pokud by podal alkohol jinému žákovi ve větší míře, opakovaně nebo sice v malém množství, ale velkému počtu dětí najednou (ve větší míře), může se jednat o podezření ze spáchání trestného činu podání alkoholu dítěti podle ustanovení § 204 trestního zákoníku (není zde ale povinnost takové jednání přerušit ani oznamovací povinnost podle trestního zákoníku). Při zjištění této skutečnosti je namístě přivolat Policii ČR k prošetření události a u nezletilého žáka vyrozumět zákonného zástupce. V případě, že je ohrožen život a zdraví dítěte, je nutné zavolat zdravotnickou záchrannou službu. Namístě je také vyrozumění OSPOD, neboť se jedná o dítě požívající alkohol (jsou naplněny podmínky uvedené v § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí), a to podléhá oznamovací povinnosti.

V případech, kdy se jedná o osobu mladší 18 let, je postup školy založen zpravidla pouze na školském zákoně: i) přinesení alkoholu do školského zařízení, ii) přinesení alkoholu z domova, iii) požití alkoholu ve školském zařízení. V případě nabízení alkoholu ve školském prostředí se může jednat o podezření z přestupku (případně, při splnění dalších, přísnějších podmínek, i o podezření ze spáchání trestného činu), a v takovém případě má školské zařízení možnost volat Policii ČR.

Syndrom týraného dítěte – CAN (Metodické doporučení viz. Příloha č. 5)

Jak postupovat:

Učitel může žákovi zachránit i život

Školy a školská zařízení jsou spolu se zdravotnickými zařízeními těmi subjekty, které případy týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte oznamují příslušným úřadům nejčastěji. Pedagogové jsou navíc od lékařů ještě v užším průběžném kontaktu s dětmi. Učitelé jsou hned po rodičích dítěti nejbližší. A pokud pedagog vyučuje dítě, které je pravděpodobně týráno, může sehrát klíčovou roli při zamezení dalšímu týrání – může mu pomoci zbavit ho dalšího fyzického nebo psychického týrání a může mu dokonce někdy zachránit i život.

Na radě je odborník

Je právem každého pedagoga, aby sám zvolil postup, který považuje v daném případě za nejlepší. Tehdy, když dítě samo přizná, že je týráno, nebo když si učitel jinak potvrdí, že bylo nějak fyzicky nebo psychicky poškozeno, měl by kontaktovat odborníky. Při zjištění nějaké zdravotní újmy se však nedoporučuje kontaktovat jen lékaře. Pediatr si totiž přeje,

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

aby dítě přišlo v doprovodu rodiče. Také do pedagogicko-psychologické poradny by mělo dítě jít spolu se zákonným zástupcem. Pokud se však škole podaří domluvit se s poradnou na kontaktu bez účasti rodičů, je považováno toto porušení pravidel za přijatelné. Prioritou je pomoci dítěti za každou cenu.

V případě, že má učitel podezření na týrání žáka, situace se nezlepšuje a komunikace s rodiči také k ničemu nevede, je nezbytné kontaktovat především OSPOD, a to podle spádové oblasti, kam škola v dané obci přináleží, tedy podle obcí s rozšířenou působností. Na těchto úradech je veden registr problémových rodin a je tedy možné, že po avízu školy budou sociální pracovníci hned vědět, jaké problémy jsou s danou rodinou spojeny.

Pozor na skutečnost o neoznámení trestného činu a nepřekažení trestného činu - týrání svěřené osoby dle ustanovení § 198 trestního zákoníku spadá mezi trestné činy vyjmenované jak v nepřekažení trestného činu (§ 367 TZ) tak v neoznámení trestného činu (§368 TZ). Tím, že nekontaktujeme-li orgány činné v trestním řízení, v případě, že už jsme se hodnověrným způsobem dozvěděli o týrání svěřené osoby, můžeme být sami pachatelé trestných činů nepřekažení tr. činu a neoznámení tr. činu.

Dítě se mi svěří osobně

1. uvědomit si, že jde o velmi citlivou záležitost
2. seznámit s tím co nejužší okruh dalších osob
3. pokud se zneužívání dopouští rodič, není žádoucí informovat ho o tom, že se vám dítě svěřilo
4. komunikovat s dítětem – podrobnější vyšetřování nechat na psychologovi a policii
5. vhodně dítěti sdělit, že skutečnost musíte ohlásit na policii
6. ohlásit na policii
7. ocenit dítě, že za vámi přišlo a ujistit ho, že pro ně uděláte všechno, co je ve vašich silách
8. jestliže dítě nechce, abyste věc ohlásili, situaci konzultujte s odborníkem, ale od oznámení události vás to nesmí odradit

Dozvíím se – oznámím ředitelce školy – kontaktujeme policii a OSPOD

Zjistím to z nějaké školní ankety nebo otazníku

Dítě se vyjadřuje někdy v náznacích a nejasně, proto je velmi důležité porozumět tomu, co vám vlastně říká. V každém případě s ním navažte o přestávce nebo po vyučování rozhovor, ale tak, abyste nebudili nežádoucí pozornost. Jestliže vám dítě potvrdí vaši domněnku, postupuje jako výše. Nevyslychejte ho a nepodsouvejte mu své názory, nechejte ho volně vyprávět.

Dozvíím se to od spolužáků nebo z jiných zdrojů

Nejprve přemýšlejte, jestli tomu nasvědčuje i vaše pozorování. Pokuste se s dítětem navázat rozhovor, ale do ničeho ho nenuťte. Prostředníkovi řekněte, že je důležité, aby za vámi přišlo zneužívané dítě samo. Nevyšetřujte a nijak nepátrejte. Jestliže si nejste jistí, oznamte věc orgánu sociálně-právní ochrany, který ji prošetří.

Dítě je obětí sexuálního napadení

Jestliže se stalo obětí napadení cestou do školy a útočníkem je neznámá osoba, potom urychleně vše oznamte policii, rodičům a orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Chovejte se pevně a jednoznačně a dítě neopouštějte až do příchodu rodičů.

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Školní šikanování (Metodické doporučení viz. Příloha č. 6 a Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. MSMT-21149/2016)

Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů:

- přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování
- odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jí“
- nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali
- vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany společně
- nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu
- emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně)
- agresivního řešení problému (např. násilím)
- příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání
- předjímání recidivy útočníka
- řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočníka)
- automatického obviňování oběti (sekundární viktimizace)
- vyhýbání se problematikým aktivitám jako zdrojům budoucí šikany

Postupy pro vyšetření a řešení šikany

První pomoc při počáteční šikaně:

1. odhad závažnosti a formy šikany;
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody:
 - a) metoda usmíření;
 - b) metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);
8. třídní hodina:
 - a) efekt metody usmíření;
 - b) oznámení potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
10. třídní schůzka;
11. práce s celou třídou.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně:

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory;
8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Náprava

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Nápravná opatření

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů nápravná opatření, z nichž některá přicházejí při šikanování v úvahu:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy; podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy - nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku);
- realizace individuálního výchovného plánu agresora;
- snížení známky z chování;
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);
- vyloučení ze školy při mimořádně závažné šikaně a opakované šikaně po rozhodnutí výchovné komise – nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku. Při vyloučení žáka se musí postupovat v souladu se zákonem č. 561/2000 Sb., předškolním, základním, středním, vyšším odborným a jiným vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád.
- v extrémních případech si lze představit potřebu urychlit proces vyloučení žáka proto, aby se neopakovaly negativní projevy plynoucí z přítomnosti problematického žáka ve škole. Taková potřeba může vzniknout zejména v situaci, kdy selžou všechna ostatní opatření organizačního, výchovného či kázeňského charakteru. Pro urychlení procesu vyloučení žáka ze školy zejména v jasných případech, kdy není pochyb o tom, že jsou pro takový postup splněny podmínky, je možné uvažovat o vyloučení odkladného účinku rozhodnutí o vyloučení žáka ze školy podle § 85 správního řádu. Takto nabyde rozhodnutí o vyloučení žáka ze školy právní moci již doručení účastníkovi nebo účastníkům řízení a nemusí se čekat na uplynutí lhůt pro podání odvolání, případně na rozhodnutí o odvolání. Žák bude takto vyloučen ze školy již dnem doručení rozhodnutí žákovi (v případě, že je žák zletilý), nebo jeho zákonným zástupcům;

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

- doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;
- podání návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného v diagnostickém ústavu.

Odpovědnost rodičů a komunikace školy s rodiči

(1) Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Rodičovskou odpovědnost týkající se osoby dítěte vykonávají rodiče způsobem a v míře odpovídající stupni vývoje dítěte. Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Dokud se dítě nestane svéprávným, mají rodiče právo usměrňovat své dítě výchovnými opatřeními, jak to odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem, včetně omezení sledujících ochranu morálky, zdraví a práv dítěte, jakož i práv jiných osob a veřejného pořádku. Rodiče pak mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.

(2) Škola by měla hned na začátku školního roku informovat rodiče o programu proti šikanování.

(3) Když rodiče přijdou žádat o pomoc ohledně šikany svého dítěte – nereaguje pedagog obranně a nedůvěřivě. Nevyjadřuje pochybnosti, nechápe prosbu rodičů jako stížnost. Nezlehčuje situaci tvrzením, že jejich dítě provokovalo, nebo že se jednalo jenom o škádlení atd. Je nutné rodiče v klidu vyslechnout, nechat vymluvit, nepoučovat, aktivně naslouchat. Je potřeba se umět doptat na důležité informace. Podezření nebo tvrzení rodičů, že je jejich dítě šikanováno, se nesmí nikdy podcenit a je potřeba účinně a bezpečně situaci prošetřit.

(4) Škola nezve rodiče protagonistů šikany do školy, když ještě šikana není vyšetřena. V praxi se vyskytuje závažná chyba, kdy si ředitelé pozvou najednou rodiče údajných obětí a údajných agresorů, podezřelé žáky, některé pedagogy a vyšetřují situaci se všemi najednou, případně pořizují video nebo audio záznam.

(5) Rozhovor s rodiči oběti probíhá individuálně. U počáteční šikany, která se dá vyšetřit během jednoho nebo dvou dnů, obvykle proběhne až po jejím vyšetření. Úkolem je rodiče informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních. Někdy je užitečné připravit rodiče oběti i na třídní schůzku, kde bude podána informace o řešení šikany.

(6) Vážnou chybou je neinformování rodičů o řešení šikany. Chybou je taktéž nepřipravená třídní schůzka a opakované řešení šikany s rodiči, což vede k eskalaci destruktivních procesů a negativních emocí.

(7) Ve všech případech je potřeba informovat rodiče, že ve třídě byla šikana a škola ji řešila. U počáteční šikany zpravidla stačí podat informaci na pravidelné schůzce, u pokročilé šikany je na místě svolat schůzku mimořádnou. Vždy je důležité, aby byl na schůzce přítomný školou pověřený a vyškolený pedagog pro prevenci a řešení šikany (případně i externí odborník).

(8) Rozhovory s rodiči, rozhovory s protagonisty šikany (oběťmi, svědky, agresory) jsou náročné. Určený pedagog pro prevenci a řešení šikany musí absolvovat alespoň základní výcvikový kurz – první pomoc při šikanování.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Šikana zaměřená na učitele: jak ji předcházet a jak ji řešit

(1) Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.

(2) Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a **žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele**. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou.

(3) Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

(4) **Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog**, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti. Ani takový pedagog nemusí disponovat kapacitou zamezit některým šikanujícím projevům vůči sobě. Pedagog může vnímat situaci, kdy je šikanován žáky, jako stigma a pociťuje stud a selhání, což mu zároveň často brání vyhledat pomoc u kolegů, vedení školy nebo ve svém okolí. V řešení situace pak pedagoga také oslabuje obecně zažitý mylný názor, že kompetentní pedagogové problém s udržováním kontroly ve třídě nemají. Učitelé se tak mohou ocitnout v paradoxní situaci, ve které jsou činěni zodpovědnými za násilí, které je namířeno proti nim samotným. Je zapotřebí, aby škola vytvořila bezpečné prostředí a atmosféru důvěry, ve kterém bude tento druh rizika – šikana učitele – uznán a budou nastaveny mechanismy a postupy (krizový plán) k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení takového chování, se kterými budou všichni žáci, pedagogové a zákonní zástupci seznámeni.

(5) Agresivní chování s cílem ublížit učiteli ze strany vedení (nejčastěji jako *bossing*), kolegů (nejčastěji jako *mobbing*), podřízených kolegů (nejčastěji jako *staffing*), nebo šikana ze strany zákonných zástupců nebude předmětem tohoto metodického pokynu, protože postrádá aspekt rizikového chování žáků. Tyto formy šikany patří do pracovněprávní problematiky a postupy řešení vymezuje zákoník práce, případně trestní zákoník či občanský zákoník. Jejich výskyt však zvyšuje pravděpodobnost pro výskyt *šikany mezi žáky* a také *šikany zaměřené na učitele* a jejich prevence a včasné a vhodné řešení musí být akcentovanou součástí vytváření bezpečného prostředí každé školy.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám. Proto je zapotřebí, aby tuto skutečnost škola neočekávala a nevyžadovala. Naopak je zapotřebí, aby podporovala své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- Škola musí mít připravený krizový plán, ve kterém bude specifikováno, jak se v situaci naplnění tohoto rizika zachová, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod. Plán rovněž zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga a žáky.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.
- Je zapotřebí, aby pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Tento zážitek může být bolestným i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Je proto zapotřebí dovolit si čas na zpracování šoku, neobviňovat se, vyhledat si pro sebe sociální podporu od kolegů, přátel, rodiny, monitorovat u sebe znaky stresu, které se mohou objevit i později (např. problémy se spánkem, pozorností, úzkosti, zvýšená citlivost, nechuť k jídlu nebo naopak) a případně vyhledat pro sebe odbornou pomoc.

Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.

Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).

Stejně jako u šikany mezi žáky i zde je potřeba, aby po takové situaci škola revidovala mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.

V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit **zákonnému zástupci** jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona).

- Škola ohlašuje **orgánu sociálně-právní ochrany dětí** takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný, nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo. Situace ohrožení dítěte přitom musí trvat po takovou dobu nebo nabývat takové intenzity, že nepříznivě ovlivňuje vývoj dítěte anebo je nebo může být příčinou nepříznivého vývoje dítěte (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů); v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které sice výše uvedeným nebyly oznámeny, avšak které jsou svou povahou velmi závažné a nasvědčují tomu, že dítě se nachází v nepříznivé sociální situaci, jelikož jeho přirozené prostředí nedokáže dostatečným způsobem naplňovat své funkce při zajišťování přiměřené ochrany příznivého vývoje dítěte.
- OSPOD vstupuje do řešení těch případů agresivního chování dítěte ve škole, v nichž jsou tyto projevy pouze sekundárním důsledkem nepříznivé sociální situace dítěte a jeho rodiny a v nichž je třeba dítěti a jeho rodině zprostředkovat a zajistit odpovídající pomoc a podporu prostřednictvím nástrojů sociální práce. Základními nástroji práce OSPOD je **vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a individuální plánování koordinované intervence**.
- Dalším významným nástrojem OSPOD pro řešení nepříznivé sociální situace dítěte a jeho rodiny jsou **případové konference**, tj. případová setkání těch osob, které mohou dítěti a jeho rodině poskytnout odpovídající pomoc a podporu, které staví dítě a jeho rodinu do centra řešení jejich situace a které vychází z principu partnerství a spolupráce, jakož

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

i z principu důvěrnosti, diskrétnosti a bezpečného prostoru pro vzájemné sdílení informací. Případová konference je **nástrojem případové práce** (tzv. case managementu), což determinuje pravidla, která je třeba v jejím rámci respektovat. Vymezení okruhu zúčastněných osob je plně v kompetenci sociálního pracovníka, který bude vycházet z předmětu případové konference. Zástupce školy může být na případovou konferenci přizván, pokud on sám jako fyzická osoba, s ohledem na význam, který zastává ve vztahové síti dítěte, či škola jako instituce mohou s ohledem na konkrétní okolnosti případu přispět k řešení situace dítěte a jeho rodiny. Pokud je zástupce školy na konferenci účasten, pak je ze zákona vázán zachováváním mlčenlivosti (dle § 57 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí). Informace, které se na konferenci dozví, jím nesmí být nikam přeneseny, ani do prostoru školy. Pokud jedním z výstupů případové konference bude přijetí konkrétního opatření za účelem úpravy podmínek ve školním prostředí, je třeba postupovat v souladu se školským zákonem. Není přitom nezbytné na půdě školy sdělovat, že konkrétní opatření je přijímáno jako jeden z výstupů případové konference, a to z důvodu ochrany dítěte před případnou stigmatizací. Je třeba zdůraznit, že nástroj případových konferencí není výlučným nástrojem OSPOD při poskytování sociálně-právní ochrany dětí, ale může být využit i školou bez nutnosti účasti OSPOD jako nástroj případové práce při řešení situace ve třídě či škole, v níž je třeba uskutečnit setkání více osob a koordinovat jejich další postupy.

- Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na **Policii ČR**. Trestní oznámení je možné podat také na **státní zastupitelství**. Tuto skutečnost oznámí ředitel školy nebo jiná pověřená osoba jakoukoliv formou (písemně, telefonicky, osobně) na Policii ČR, v ideálním případě přímo specialistovi na problematiku mládeže Služby kriminální policie a vyšetřování, jinak na nejbližším obvodním oddělení Policie ČR. V takovém případě vystupuje tato osoba jako oznamovatel a má právo na vyrozumění do jednoho měsíce od podání oznámení. Oznámení může podat také zákonný zástupce dítěte.

Kyberšikana (Metodické doporučení viz. Příloha č. 7)

Kdy se škola má začít zabývat kyberšikanou?

Škola by se kyberšikanou měla zabývat vždy, když se o ní dozví. Základním úkolem musí být zmapování konkrétního případu, které nám pomůže se rozhodnout pro správný postup řešení. Poslouží k tomu zodpovězení tří otázek: Týká se kyberšikana žáka mé školy? Jak jsem se informaci dozvěděl? Děje se kyberšikana během vyučování?

Pro řešení kyberšikany potřebujeme počítačovou gramotnost

- ICT technologie nejsou špatné, ale záleží jen na nás, zda je využijeme ve svůj prospěch či neprospěch;
- **nutná spolupráce ŠMP a TU s odborníkem IT** (zálohování dat, zajištění stop,...);
- prověřit všechny možnosti napadení (SMS, youtube, profil, email, www....) ;
- základní znalost a povědomí o využívání mobilů a ICT technologií.

Co dělat?

1. Zajistěte ochranu oběti

Kontaktujte operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu...atd.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

2. **Zajistěte dostupné důkazy s podporou IT kolegy**
3. **Důkladně vyšetřete a žádejte odbornou pomoc**
Vyšetřete všechny souvislosti se zjištěným incidentem. Zajistěte si podporu a pomoc externího pracovníka (IT expert, PPP, policie,...). Kontaktujte a spolupracujte s MySpace, Facebookem, nebo jakýmkoli jiným webovým prostředím, kde ke kyberšikaně došlo.
4. **Opatření**
Zvolte takové opatření a řešení, které je odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil.
5. **Informujte a poučte rodiče**
Informujte rodiče oběti i rodiče kyberagresora. Postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u „klasické šikany“ (např. NE konfrontace oběti a agresora). **Poučte rodiče** o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.). Některé případy kyberšikany nespadají do kompetence školy.
6. **Žádejte konečný verdikt a informace**
Při zapojení a následně celém prošetření případu trvejte na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí (PČR...) a dalších subjektů (rodiče).
7. **Postihy**
Při postizích agresorů postupujte v souladu se Školním řádem a již vypracovaným krizovým plánem.

Oběti je třeba doporučit, aby:

- Neodpovídala;
 - Ukládala důkazy (screenshoty);
 - Mluvila o tom, co se jí děje.
1. **Ukončete komunikaci**
Nekomunikujte s útočníkem, nesnažte se ho žádným způsobem odradit od jeho počínání, nevyhrožujte, nemstěte se. Cílem útočníka je vyvolat v oběti reakci, ať už je jakákoli.
 2. **Blokujte útočníka**
Zamezte útočníkovi přístup k vašemu účtu nebo telefonnímu číslu a je-li to v dané situaci možné, i k nástroji či službě, pomocí které své útoky realizuje (kontaktujte poskytovatele služby).
 3. **Oznamte útok, poraďte se s někým blízkým, vyhledejte pomoc**
Svěřte se blízké osobě. Pro uchování důkazů oslovte někoho, kdo má vyšší IT gramotnost. Kontaktujte školu a specializované instituce (PPP, policii, SVP, intervenční služby specializující se na řešení kyberšikany, psychology apod.).
 4. **Uchovejte důkazy**
Uchovejte a vystopujte veškeré důkazy kyberšikany (SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, uložte www stránky apod.). Na základě těchto důkazů může být proti útočníkovi či útočníkům zahájeno vyšetřování. (postup viz příloha).
 5. **Žádejte konečný verdikt**
Po prošetření celého případu trvejte na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že se rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají se zúčastňovat výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD. Učitelé, pedagogičtí pracovníci, vychovatelé, atd. by měli vědět, že v současné době žádné prostředí, kde se zdržuje více dětí delší dobu pohromadě, není vůči šikaně imunní. V těchto kolektivech je třeba zvýšeně věnovat pozornost různým příznakům skrytého násilí, jak fyzického tak psychického, které by šikanu mohly signalizovat, důsledně se věnovat prevenci, vytvořit kolektiv se zásadou, že silný chrání slabšího, kolektiv, kde vládne duch práva a spravedlnosti, důvěra k autoritě a vzájemná solidarita.

Homofobie (Metodické doporučení viz. Příloha č. 8)

Kdy, koho a v jakém případě vyrozumět - Méně výrazné projevy homofobie může řešit pedagog sám za pomoci školního metodika prevence, školního psychologa či odborníka z některé nevládní neziskové organizace. V případech závažnějších forem homofobních projevů, zejména rozvinuté šikany je vhodné kontaktovat především pracovníky Pedagogicko-psychologických poraden, kteří obvykle mají zkušenosti s řešením šikany obecně, i když někdy postrádají povědomí o specifikách šikany homofobní. Je-li podezření na spáchání trestného činu, potom je třeba kontaktovat Policii ČR v souladu s pokynem MŠMT; ke stažení zde: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/spoluprace-predskolnich-a-skolskych-zarizeni-s-polici-cr>. Trestné činy jsou takové skutky, kterou jsou definovány Trestním zákoníkem, č. 40/2009 Sb. v platném znění. V souvislosti s homofobií se může objevit podezření na různé trestné činy, například: poškození cizí věci (§ 228), projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404) omezování osobní svobody (§ 171) či ublížení na zdraví (§ 146).

Možnosti a limity pedagoga - Pedagog může významným způsobem ovlivnit atmosféru ve třídní skupině a měl by být schopen včas rozpoznat nebezpečí vzniku homofobního obtěžování či šikany. V oblasti prevence či zachycení prvních projevů tohoto sociálně patologického jevu je role pedagoga naprosto nezastupitelná. Ve fázi, kdy je již šikana rozvinutá, je však třeba kontaktovat odborníka, který má kvalifikaci k řešení takových závažných situací. Rovněž za situace, kdy se pedagog může domnívat, že některý ze studujících má intrapsychické problémy související s jeho sexuální orientací či pohlavní identitou je vhodné kontaktovat některé odborníka.

Současně by měl mít pedagog zcela jasno ve svém postoji k řešení problematiky sexuální orientace či pohlavní identity.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

(Metodické doporučení viz. Příloha č. 9)

Kdy, koho a v jakém případě vyrozumět -

Rodiče vyrozumět v případě opakovaných verbálních či vizuálních projevů s možným extremistickým podtextem či v případě odůvodněného podezření na účast žáka v konsistentní extremistické partě a v případě užití násilí s extremistickým, rasistickým xenofobním anebo antisemitským podtextem.

Policii vyrozumět v případě podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost (např. opakované rasistické verbální výpady se závažnými dopady na psychiku terčů takových výpadů apod.) a na takto motivované formy násilí.

Možnosti a limity pedagoga -

Pedagog má možnost sebevzdělávání v problematice extremismu, rasismu, xenofobie a antisemitismu i v procvičování argumentačních schopností. Výraznou roli může sehrát jeho neformální autorita a charisma. Obtížné je prosazování pedagogických protixtremistických postupů tehdy, pokud extremismus, rasismus, xenofobie či antisemitismus podporují rodina, partneři nebo vlivní vrstevníci a vzory mladých lidí.

Vandalismus (Metodické doporučení viz. Příloha č. 10)

Doporučený postup

1. Podmínky zacházení se školním majetkem je zakotveno ve školním řádě a to včetně sankcí, které škola použije v případě, že se někdo dopustí úmyslného ničení majetku. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost. Předpokladem je současně písemné stvrzení zákonnými zástupci žáka o seznámení se školním řádem.
2. Náhradu úmyslně způsobené škody důsledně vymáhejte po tom, kdo ji způsobil. U nezletilých potom po jejich zákonném zástupci.
3. Opakovaně s žáky a žákyněmi komunikujte na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.
4. Jestli žák nebo žákyně, kteří škodu způsobili, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyrozumívejte o tomto chování zákonné zástupce žáků a žákyní a dohodněte s nimi způsob náhrady škody.
5. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil není ochotný škodu nahradit, vyrozumívejte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
6. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferujte tento způsob náhrady škody.
7. O způsobené škodě proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – co - kdy – kde – jak – proč – čím.....
8. Snažte se vždy dobrat příčiny takového jednání a s ní následně pracovat.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

V případě, že se práce s příčinou vymyká vašim možnostem nebo pro ni nemáte zákonné opodstatnění, hledejte na vás navazující instituci nebo organizaci, která s příčinou pracovat může a umí a zprostředkujte kontakt mezi ní a žákem nebo žákyní, kteří se vandalismu dopustili./ např. PPP, SVP.

Kdy hlásit rodičům?

V případě, kdy způsobená škoda je nepatrná nebo malá (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,- Kč), je třeba věc oznámit rodičům tehdy, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujte rodičům vždy.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Záškoláctví (Metodické doporučení viz. Příloha č. 11)

U každého podezření o výskytu daného jevu musí být vždy informován ředitel školy:

Doporučené postupy a metody z hlediska pedagoga

Přesně stanoveno viz. Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (Č. j.: 10 194/2002-14).

Kontakt s dítětem:

- nutné komunikovat přátelsky, bez hodnocení a odsuzování;
- hovořit zásadně o konkrétním chování, bez nálepkování dítěte;
- nezjišťovat věcnou stránku problému, ale jak ho dítě prožívalo;
- zajímat se, jak svoje chování vidí s odstupem, co si o něm myslí teď;
- společně hledat cesty k nápravě;
- má-li dítě dobrou vůli chovat se lépe, připravit mu pro to podmínky v rodině i ve škole;
- dobrá vůle nesmí být promarněna/.

Rodiče:

- vyjádřit porozumění jejich emocím;
- vést je v komunikaci k oddělování osobnosti dítěte od jeho konkrétního chování;
- vést k porozumění motivaci chování dítěte;
- soustředit se na to, co rodiče mohou nebo dokonce musí udělat ke zlepšení situace;
- na konci rozhovoru vždy shrnout, co bylo dohodnuto;
- dohodnout se na následném sezení k reflexi, jak dohodnutá opatření fungují případně;
- k hledání dalších možností.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Učitelé:

- způsob komunikace o dítěti shodný jako při komunikaci s rodiči;
- vysvětlovat motivaci chování dítěte v souvislosti s rodinných prostředím a výchovným;
- přístupem rodičů, aby učitel mohl chování dítěte hlouběji chápat;
- vést k dlouhodobé podpoře dítěte, které má snahu zlepšit svoje chování, nebrat to jako samozřejmost, ale oceňovat, povzbuzovat.

Dle Lazarové B. doporučené postupy pro učitele:

1. Čím dříve je záškoláctví odhaleno, tím lépe pro dítě. Při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu, spojit se s rodiči, případně psychologem.
2. Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Naplánovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.
3. Rozmáhá-li se záškoláctví ve velkém a máme-li podezření a na hrozbu závislosti, spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou a centry.
4. Učit se v třídním kolektivu vyčíst, jaké postavení má problémový žák. Bojí-li se učitelům nebo rodičům svěřit, předat ho do péče psychologa.
5. Pomoci dítěti při návratu do třídy. Doprovodit ho při prvním vstupu do kolektivu. Nemluvit o tom. K vyřešenému případu se již nevracet a neprojevat nedůvěru. Domluvit se s rodiči na těsném kontaktu, aby bylo případně další záškoláctví včas odhaleno.
6. Učitel se musí zamyslet nad vlastními pocity ve vztahu k problémovému žákovi. Měl by smazat všechny předchozí špatné zkušenosti s ním, zbavit se předsudků a postavit všechny žáky na stejnou „startovní čáru“.

O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost **do součtu 10 vyučovacích hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí či převzetí zápisu se do zápisu zaznamenává.

Pokud má žák **víc než 10 neomluvených hodin**, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik prevence, zástupce rady školy (pokud byla zřízena), popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu.

Pokud žák řádně neplní povinnou školní docházku, může mu být uloženo některé z výchovných opatření, o nich pojednává § 31 školského zákona. Výchovným opatřením v systému základního vzdělávání je speciálně věnována Vyhláška č. 48/2005 Sb., § 17. Pokud žák poruší povinnosti stanovené školním řádem, lze mu podle závažnosti tohoto provinění uložit napomenutí třídního učitele, důtku třídního učitele nebo důtku ředitele. Pravidla pro jejich ukládání stanoví školní řád. (Tato opatření zpravidla předcházejí před snížením stupně z chování.) Třídní učitel oznamuje uložení důtky třídního učitele řediteli školy. Důtku ředitele školy lze žákovi uložit pouze po projednání na pedagogické radě. Uložení napomenutí nebo

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

důtky a jeho důvody se neprodleně oznámí žákovi a jeho zákonnému zástupci. Zaznamenává se do dokumentace školy (do katalogových listů).

V zájmu zjišťování příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění může ředitel požádat o spolupráci odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí.

V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka **přesáhne 25 hodin**, zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací (např. kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy, kopii zápisu z pohovoru, písemné vyjádření výchovného poradce, kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka na výchovnou komisi, kopii zápisu o jednání výchovné komise atp.) orgánu sociálně právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu. V rámci sociálně-právní ochrany se dětmi a mladistvými s opakovanými poruchami závažného rázu zabývají **kurátoři pro děti a mládež**. Jejich úkolem je v tomto případě řešení případů záškoláctví ve spolupráci s rodiči a se školou. Postupují mj. podle zákona č. 359/1999Sb., o sociálně. právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Oznámení školy o zanedbání školní docházky je přiděleno referentovi, který projednává přestupky (kurátor pro děti a mládež oznámení dostane jen na vědomí.) Ten zváží, zda jde o přestupek nebo se může jednat o trestný čin. (V tomto případě se věc posílá na příslušné oddělení Policie ČR). Pokud si referent není zcela jistý, posílá věc k posouzení státnímu zástupci na Okresní státní zastupitelství. Po prostudování oznámení, pokud jsou materiály o vině rodičů dostačující a referent usoudí, že je již není třeba předvolat, proběhne zkrácené příkazní řízení, při němž se bez nařízení jednání vydá rozhodnutí ("příkaz") o vině rodičů nebo zákonných zástupců. Mohou dostat napomenutí nebo pokutu do výše 3 tisíc Kč. V tomto případě se náhrada nákladů na řízení neplatí. Kdyby s příkazem zákonní zástupci nesouhlasili a odvolali se, příkaz by se zrušil a proběhlo by nezkrácené příkazní řízení. To bývá zahájeno také v případě, jsou-li o vině rodičů pochybnosti. Jde o ústní jednání. Zákonní zástupci jsou předvoláni jako obvinění. Za nezkrácené řízení se platí také náhrada nákladů řízení ve výši 1000 Kč (lze odpustit, nutno zdůvodnit). Pokud vyjde najevo, že rodiče nejsou vinni, řízení se odloží nebo zastaví (např. v případě, když rodiče dítě do školy vodí a ono pak opakovaně utíká). Je třeba rozlišovat, zda se jedná o **nedbalost** nebo **úmysl neposílat dítě do školy**.

V případě **opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku**, následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR. Problematika záškoláctví je obsažena přímo v trestním zákoně (trestné činy proti rodině a mládeži) nově se uvádí v trestním zákoníku Trestné činy proti rodině a dětem.

V odhalování záškoláctví pomáhají také městští strážníci. V případě, že strážník při kontrolní činnosti zjistí, že dítě v dané době má být ve škole a není, zjistí totožnost dítěte, kontaktuje zákonného zástupce, o skutku sepiše úřední záznam - většinou úřední záznam předává pouze Policii ČR, záznam je součástí spisového materiálu, bývá uložen na služebně. Strážník o zjištěných skutečnostech (nález dítěte venku v době, kdy má být ve škole – záškolák) informuje příslušné orgány na základě svých povinností a pravomocí (Policie ČR, OSPOD, zákonní zástupci, případně další instituce dle konkrétní povahy případu). Dále postupuje strážník dle konkrétní situace a přistižení dítěte za školou např. při krádeži, páchání jiné trestné činnosti atp. řeší a oznamuje.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Krádeže (Metodické doporučení viz. Příloha č. 12)

1. Informaci, že krádež je hanebný čin a současně protiprávní jednání, sděluje zákyním a žákům od počátku jejich docházky do vaší školy. Užitečné formy vštěpování bývají nejrůznější příběhy, při kterých děti buď dojmě, anebo rozčílí následek takového jednání.
2. Každý, kdo se dopustí krádeže na školní půdě by měl mít možnost pohovořit si o svém jednání s ředitelkou školy.
3. Pečlivě se zabývejte příčinami. Některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče.
4. S náhradou způsobené škody postupujte jako u vandalismu. Preferujte nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – trvejte na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
5. Zákonné zástupce zloděje vyrozumívejte vždy až poté, kdy budete přesně znát příčiny, které dítě k takovému chování vedly a to zejména v případě menších dětí
6. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyrozumívejte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
7. Každou nahlášenou krádeží se zabývejte, vyšetřujte ji. Je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje. Jakmile budete k dětem mít proslovy o krádežích, nezačínějte je tím, že si všichni mají na své věci dávat dobrý pozor a vy jste jim říkali, že si to či ono nemají do školy nosit nebo to mají zamykat. Tyto informace často vyznívají, jako by za krádež mohl poškozený, nikoliv zloděj. Jakoby normální bylo všechno zamykat a ne nekrást. Rozhovory s poškozeným po nahlášení krádeže rovněž nezačínějte tímto způsobem.
8. O krádeži a jejím šetření proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím ...

Pozor - škoda většího rozsahu (škoda větší dle trestního zákoníku je 50.000,- Kč, škoda velkého rozsahu dle trestního zákoníku je 5.000.000,- Kč, viz. § 138) škoda nikoli nepatrná 5.000,- Kč je hranice pro trestný čin. V případě, že je ukradena věc menší hodnoty než 5.000,- Kč (a je to bez použití násilí – překonání překážky, není to vloupání) jedná se o přestupek proti majetku dle § 50 zák. o přestupcích č. 200/1990 Sb. v platném znění. Škoda na odcizené věci od 5.000,- Kč výše je trestným činem krádeže dle ustanovení § 205 trestního zákoníku. V případě, že byla odcizena věc s hodnotou menší než 5.000,-Kč, ale bylo použito násilí - vypáčená skříňka, šatna, šuplík...nebo násilí vůči osobě a snaha zmocnit se věci – loupež, jedná se vždy o trestný čin.

Kdy hlásit rodičům?

Rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy, nicméně mělo by tomu předcházet precizní zjištění příčin. Celá řada dětí krade proto, že je někdo krást poslal a oni z něj mají strach. Není to sice o nic menší krádež, ale je to informace, kterou by rodič měl vědět také.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Tabák (Metodické doporučení viz. Příloha č. 13)

V případě zjištění kouření u dětí a žáků v areálu školy a školských zařízení nebo na mimoškolní akci v rámci plnění školní docházky je třeba informovat pedagogického pracovníka, který následně zpraví zákonné zástupce. Porušení školního řádu řeší odpovědný pedagogický pracovník.

Pedagogický pracovník (třídní učitel, vychovatel, školní metodik prevence) podle závažnosti situace intervenuje nejprve u daného dítěte (informuje o porušení školního řádu, případně udělí výchovná opatření, sdělí žákovi konkrétní rizika, předá relevantní informace a motivuje k nekouření), následně se obrátí na rodiče.

Doporučuje se téma s rodičem diskutovat konstruktivně a citlivě (experimentování s tabákem je v dospívání přirozené), snažit se poskytnout relevantní informace včetně konkrétních rizik, která v případě kouření dítěti hrozí. Pedagogický pracovník může rodiči dále poskytnout odkazy na další informace nebo odborné poradenské služby (např. Národní linku pro odvykání kouření). Cílem je problém řešit primárně na úrovni učitel–dítě–rodič.

Pokud rodiče užívání tabáku u dítěte dlouhodobě nereflektují a opakovaně s pedagogickým pracovníkem/školou nespolupracují, je možné v krajním případě kontaktovat Orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD).

V případě, že žáci kouří mimo prostory školy či školského zařízení (např. v parku) mimo plnění povinné školní docházky, pedagogický pracovník neuděluje výchovná opatření (Miovský et al., 2015). Může o tom informovat rodiče nebo provést krátkou intervenci u konkrétního žáka.

Pokud pedagogický pracovník u žáků ve škole či na mimoškolní akci najde tabákové výrobky (včetně elektronické cigarety a jejích komponent), ohlašuje to rodičům dítěte. Pedagogický pracovník ovšem nesmí žáky prohledávat. Pedagogický pracovník ve škole, školském zařízení či na mimoškolní akci může žáka vyzvat k vydání těchto tabákových výrobků (nesmí je však bez souhlasu zabavit) nebo může volně položené tabákové výrobky odstranit z dosahu osob mladších 18 let (Miovský et al., 2015).

Pokud pedagogický pracovník zajistí u žáka tabákové výrobky, měl by s nimi postupovat tak, jak je upraveno ve školním řádu (vnitřním řádu), vhodným postupem je předat proti podpisu zákonnému zástupci žáka. Takto by se mělo postupovat také v případě, pokud to škola a školské zařízení ve školním či vnitřním řádu nijak upraveno nemá. Dokument o navrácení tabákového výrobku zákonnému zástupci přiloží k zápisu o jeho zajištění.

Rizikové chování ve školním prostředí (Metodické doporučení viz. Příloha č. 14)

Krizové situace spojené s násilím ve školním prostředí zahrnují zejména rizikové chování, které je vyvoláno krizovou situací, která přichází z:

1. vnitřního prostředí - řešení konfliktů neadekvátním způsobem, zejména šikana, kyberšikana, vandalismus a další (viz Přílohy Metodického doporučení), útok na školu ze strany dětí/žáků/studentů (dále jen žáci), případně ze strany pedagogů.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

2. vnějšího prostředí - řešení konfliktů neadekvátním způsobem, násilí způsobené osobou, která navštívila školu - obvykle rodič/rodiče žáka, násilí způsobenému osobou/osobami, která vnikla do školy nebo jejího okolí a ohrožuje školu násilím nebo jinými prostředky, které mohou ohrozit žáky, pedagogy a další pracovníky školy.

Kdy, koho a v jakém případě vyrozumět - Součástí bezpečnostních a krizových plánů by mělo být stanovení postupů informovanosti všech relevantních osob a subjektů v závislosti na rozsahu a typu krizové situace před/při/ po incidentu ve škole. Mezi relevantní osoby a subjekty mohou dle typu krizové situace patřit:

1. pracovníci školy
2. žáci
3. rodiče
4. bezpečnostní složky
5. zdravotnická pomoc
6. externí síť vytvořená za účelem řešení krizové situace (např. psychologů a subjektů poskytujících psychologickou pomoc/krizovou intervenci/preventivní programy pro práci s jednotlivci, skupinami, třídou, pedagogickým sborem apod.),
7. pracovníci orgánů sociálně právní ochrany dětí.

Součástí těchto postupů musí být také pravidla pro komunikaci s médii (mediální obraz vytvářený o situaci významně zasahuje do zpracovávání zážitku u osob, které násilnou situací prošly nebo jí byly dotčeny, např. nevhodný způsob medializace sebevraždy může mít za následek šíření sebevražedných sklonů mezi mladistvými apod.)

Možnosti a limity pedagoga - Pracovníci školy, především pak pedagogičtí pracovníci, musejí být informováni o faktorech spojených s útokem, současně musí vědět, že prožití situace, která vede k ohrožení zdraví nebo dokonce života vede ke zvýšené citlivosti všech aktérů a ke zranitelnosti. K běžným reakcím na prožitou tragédii nebo krizovou situaci patří:

- strach a o obavy z budoucnosti,
- snížení akademického prospěchu a zhoršení chování,
- noční můry a spánkové obtíže,
- potřeba podpory a jistoty,
- sklony k plačtivosti či k výbuchům zloby,
- vyšší riziko výskytu depresí, drogové závislosti, hrubého chování či sebevražedných sklonů, především u adolescentů,

Pedagog tedy v těchto případech vždy spolupracuje s rodiči, se školním psychologem nebo s odborníky školských poradenských zařízení - zejména Pedagogicko – psychologickou poradnou. Pedagog vytváří ve školním prostředí zázemí klidu a důvěry.

Netolismus (Metodické doporučení viz. Příloha č. 15)

Termínem netolismus označujeme závislost (závislostní chování či závislost na procesu) na tzv. virtuálních drogách.

Jak postupovat - V každém případě je základem prevence kvalifikované pozorování pedagoga, které může poukázat na více typů rizikového chování. Unavenost, nervozita, náhlé

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

změny v chování, zhoršení prospěchu atd., to vše může učiteli napovědět, že žák prochází nějakou změnou, která nemusí být v pořádku. Zásadní je tedy být citlivý na podobné signály, dokázat nezaujatě pozorovat a hlavně signály nepřehlížet a nebagatelizovat. Potvrzení, že je rizikové chování mezi dětmi běžné, tedy že se stává normou, vede jen k rozvíjení a prohlubování problému.

Možnosti a limity pedagoga - Hlavními úkoly každého pedagoga je vzdělávat a vychovávat. Provádět úspěšné intervence týkající se problematiky netolismu nespadá do jeho kompetencí. V této oblasti musí být pedagog především dobrý a citlivý pozorovatel, který si všímá varovných a nežádoucích změn v chování svých žáků. Podobně jako u většiny typů rizikového chování si můžete všimnout:

- narušení vztahů
- zhoršení prospěchu (žákovi nezbyvá čas na učení)
- unavenosti (hraje dlouho do noci)
- ztráty kamarádů (vymění je za ty virtuální)
- zvýšené agresivity (spojené především s nemožností být on-line)

Učitel by měl dokázat vzbudit důvěru a nabídnout adekvátní pomoc. Tou může být především zprostředkování kontaktů na odborná zařízení (sít' takových kontaktů si můžete vytvořit na základě kapitoly „Sít' partnerů...“) a podpora žáka při řešení obtížných situací, které mu jeho rizikové chování přináší. Nutná je vždy spolupráce s kolegy, vedením a především rodiči/zákonnými zástupci žáka.

V jakém případě vyrozumět Policii ČR / OSPOD - Legislativní rámec vztahující se konkrétně k netolismu neexistuje. Stejně tak není netolismus definován v rámci Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN10). Vyrozumění se tedy vztahuje spíše k obecným pravidlům zajištění bezpečí a zdravého vývoje žáka ve škole. V každém případě se dá důrazně doporučit kontaktovat rodiče/zákonné zástupce žáka.

Sebepoškozování (Metodické doporučení viz. Příloha č. 16)

Nejčastěji pozorovaným sebepoškozujícím chováním je:

- řezání (žiletkou, střepem atd.),
- pálení kůže.

Jinými formami :

- škrábání,
- píchání jehlou,
- rozrušování hojících se ran,
- značkování rozpáleným kovem nebo například značkovací pistolí,
- obrušování popálené kůže,
- kousání, údery, nárazy,
- dloubání, tahání kůže a vlasů/ochlupení a další.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Doporučovaný postup:

- Posoudit aktuální riziko závažného sebepoškození a v případě jeho přítomnosti odeslat dítě, event. i proti vůli rodičů, do spádového psychiatrického zařízení;
- Kontaktovat rodinu, systematická dlouhodobá spolupráce s rodinou;
- Předat dítě školnímu psychologovi. Pokud škola nedisponuje školním psychologem, lze samozřejmě využít služeb psychologa Pedagogicko-psychologické poradny;
- Motivovat dítě a rodinu k návštěvě specialisty - krizové centrum, psychologická/psychiatrická ambulance;
- Stanovit jasně hranice a pravidla na půdě školy;
- Ideální přístup je takový, ve kterém je SP tolerováno, ale vede ke konkrétním důsledkům - například lze zavést pravidlo, že žák může za učitelem přijít kdykoliv, když pociťuje nutkání poškodit se, ale učitel se mu nebude věnovat, pokud se poškodí (za podmínky, že jiný dospělý, učitel či rodič zvládne akutní situaci s eventuálním ošetřením či zabráněním dalším následkům).

Nevhodný postup:

- snaha okamžitě odstranit sebepoškozující chování,
- sankce a ignorace.

Možnosti a limity pedagoga - Pedagog může v některých případech být nejdůležitějším dospělým motivujícím dítě ke změně, resp. vyhledání odborné pomoci. Na druhou stranu bez spolupráce s rodinou je jeho kompetence (ale i odpovědnost) limitovaná. Poškozující se dítě/mladistvý představuje velkou zátěž na toleranci odpovědného dospělého a rizikový faktor vzniku burn-out syndromu a dalších psychických potíží - učitel zainteresovaný v problému poškozujícího se žáka potřebuje účinné metody prevence vyhoření, podporu nadřízeného a v ideálním případě supervizi u certifikovaného supervizora.

- **V jakém případě vyrozumět Policii ČR / OSPOD** - Ohlašovací povinnost se netýká přímo sebepoškození, ale doprovodných problémů často SP doprovázejících - šikany, sexuálního zneužívání, zanedbávání péče, týrání dítěte (syndrom CAN) atd.
- Povinnosti hlášení podléhá navádění dětí k sebepoškození/sebevraždě (skupina poškozujících se, kyberšikana).
- V případě přímého rizika vážného zranění nebo smrti následkem sebepoškození je namístě okamžitá, i nedobrovolná *hospitalizace na psychiatrii* – při odmítání hospitalizace bývá nutná asistence Policie ČR.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Nová náboženská hnutí (Metodické doporučení viz. Příloha č. 17)

Možnosti a limity pedagoga - Pokud dotyčný začne hledat pomoc, je dobré se obrátit na odborníky.

- a) Pokud je rodina členem společenství se znaky sekty a není podezření na zanedbávání péče či jiný trestný čin vůči dítěti, není možné ze strany pedagoga ovlivnit zapojení dítěte do tohoto společenství.
- b) Pedagog si musí stanovit své cíle, kterých může ve své pomoci dosáhnout (zejména předávat informace o rizicích sekt, nerozbít s dítětem vzájemný vztah apod.).
- c) Je nutné, aby si pedagog zachoval chladnou hlavu a vyhnul se nepřiměřenému tlaku na žáka; čím větší je tlak ze strany pedagoga, tím větší je destrukce vztahu ve směru k dítěti i od něj.
- d) Nesnažit se „pravdivě argumentovat“, je to zbytečné.
- e) Zachovat si „životní optimismus“ (vyhledat jiné pedagogy, co mají stejný problém ve třídě, radit se s nimi, sdílet i jejich názory, snažit se být přes veškeré vyčerpání trpělivý a vyčkávat, nezapomenout stále žít také „svůj“ život).

V jakém případě vyrozumět Polici ČR/OSPOD - Pokud má pedagog jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení; pokud má takové podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že rodiče/zákonní zástupci odmítají spolupracovat se školou a odmítají se účastnit výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.

Rizikové sexuální chování (Metodické doporučení viz. Příloha č. 18)

Žák může být buď aktivním konatelem rizikového sexuálního chování nebo jeho obětí.

Možnosti a limity pedagoga - Škola by měla být zodpovědná za doplňující vzdělávání svých pedagogů, školních psychologů či metodiků primární prevence. V každé škole nebo instituci, která pracuje s mladými lidmi, by měla být kompetentní osoba, která je s tématem seznámena jak teoreticky, tak prakticky (měla by být vybavena patřičnými dovednostmi, jak se v kritických fázích zachovat). Aby pedagog nebo psycholog uměl adekvátně zareagovat, musí se sám v daném tématu dobře orientovat a měl by mít v záloze někoho, na koho se může obrátit a s kým může dané téma ještě odborně konzultovat.

V jakém případě vyrozumět Policii ČR / OSPOD - Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen ohlásit Orgánům sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) nebo na Policii ČR. Další možnost, jak anonymně ohlásit zjištěné násilí na dětech, nabízejí internetové stránky <http://www.protikorupcni-linka.cz/cs/Obecna-temata/Nasili-na-detech/>.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Příslušnost k subkulturám (Metodické doporučení viz. Příloha č. 19)

Co by mělo být cílem řešení:

Cílem řešení by mělo být oddělit příslušnost k subkultuře a projevy rizikového chování. Tj. neřešit a nesankcionovat příslušnost k subkultuře, ale pouze rizikové chování. Žádná subkultura nemá za „povinnost“ brát drogy či chodit za školu.

Možnosti a limity pedagoga:

Pedagog se může k žákovi či studentovi „přiblížit“ akceptací žákovy příslušnosti k subkultuře a vyjádřením porozuměním jeho situaci. Měl by být schopen podat pomocnou ruku a dát jasné hranice nepřijatelným formám chování. Pokud tento přístup nebude účinný, pak je třeba situaci řešit společně s rodiči/zákonnými zástupci a poradenským zařízením.

V jakém případě vyrozumět Policii ČR / OSPOD:

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení. Pokud má takovéto podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD).

Domácí násilí (Metodické doporučení viz. Příloha č. 20)

Kdy, koho a v jakém případě vyrozumět – Pokud získá pracovník školy hodnověrným způsobem poznatky o tom, že někdo připravuje, páchá nebo již spáchal jednání, které lze posoudit jako týrání dítěte, má podle platných zákonů tzv. **oznamovací povinnost**. V případě zanedbání této povinnosti nastupuje pro tuto osobu trestní odpovědnost za nepřekažení nebo neoznámení trestného činu.

Každý, kdo přijde do kontaktu s dětmi v roli obětí násilí, má právo obrátit se na orgán sociálně právní ochrany dítěte a upozornit na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti, nebo na skutečnosti, že na dětech byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo je podezření ze spáchání takového činu; nebo jsou děti ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte. **Jakmile se tedy kdokoli ve škole dozví o násilí páchaném na dítěti, pak by toto jeho oznámení orgánům činným v trestním řízení mělo být bezodkladné. Souběžně je povinností školy informovat také orgán sociálně-právní ochrany dětí.**

U trestných činů § 198 trestního zákona (týrání svěřené osoby), § 199 trestního zákona (týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě) ani § 187 trestního zákona (pohlavní zneužívání) není ze zákona zapotřebí vůbec zjišťovat souhlas poškozeného s trestním stíháním pachatele.

Co může dělat učitel, pokud má podezření na domácí násilí a zároveň týrání dítěte a rodiče odmítají se školou komunikovat?

V první řadě by se škola měla snažit komunikovat s obětí domácího násilí a přimět ji situaci v zájmu dítěte řešit – například odkázáním na centra pomoci pro oběti domácího násilí. Pokud

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

přesto rodič odmítá komunikovat, má škola v případě podezření na trestný čin povinnost dát podnět policii, informovat OSPOD – sociální pracovníce může vyšetření dítěte psychologem nařídit. Psycholog ale nesmí dát zprávu o vyšetření učiteli bez informovaného souhlasu rodičů. Podněty je možné dávat i přímo státnímu zastupitelství a jako oznamovatel žádat, aby byla škola informována o přijatých opatřeních ve lhůtě do 30 dnů. Škola musí popsat skutečný stav, který je příčinou podezření na trestný čin a samozřejmě vychází z okolností a ze situace, z jaké se o podezření spáchání trestného činu dozvěděla. Pokud se později trestný čin neprokáže, nemůže být pracovník školy odsouzen za pomluvu. Navíc OSPOD musí zachovat mlčenlivost o oznamovateli.

Může dítě samo iniciovat svou ochranu?

Dítě má právo požádat orgány sociálně-právní ochrany, školy, školská zařízení a zdravotnická zařízení o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv. Tyto orgány, právnické a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc. Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte

Škola versus rodiče

V případech těžkého násilí bývá často řešením rozvod partnerů. Proto by měla škola vědět, který z rodičů má dítě svěřené do své péče a zejména kdy a za jakých podmínek má druhý rodič soudně či dohodou určený styk s dítětem.

Pokud je styk druhého rodiče s dítětem soudně upraven či omezen (např. styk pouze za přítomnosti kurátora), měl by první rodič školu o tomto opatření informovat. Rovněž by měl škole poskytnout rozhodnutí či dohodu o úpravě styku. Škola pak postupuje v souladu se soudním rozhodnutím či dohodou rodičů.

Pokud se druhý rodič i přes soudem nařízené omezení domáhá styku s dítětem na půdě školy, neměla by škola dítě rodiči vydat. Škola by v takovém případě měla ihned informovat druhého rodiče. Dále by měla doporučit rodiči, který se styku domáhá, aby se pro řešení této otázky obrátil na orgán sociálně právní ochrany dětí, nikoli na školu, která nemá v kompetenci takové situace řešit a ani je zprostředkovávat. Je možné zde odkázat na povinnost žáka, který musí dodržovat školní a vnitřní řád a pokyny školy a plnit pokyny pedagogických pracovníků škol vydané v souladu s tímto řádem. (srov. JUDr. Pavlíková, I.: Manuál pro učitele ZŠ, ROSA, 2008).

Možnosti a limity pedagoga -

Pedagog nemůže nahrazovat služby dalších odborníků – zejména ne psychologů, terapeutů apod. Nevhodnou intervencí může naopak dítěti ublížit.

Hazardní hraní (Metodické doporučení viz. Příloha č. 21)

Škodlivé (též problémové) hráčství lze charakterizovat jako jakýkoliv druh opakovaného hraní hazardních her jedincem, které způsobuje nebo zhoršuje negativní důsledky, jako jsou finanční problémy a dluhy, rozvoj závislosti, problémy ve vztazích, ale i problémy fyzického a duševního zdraví. Negativní důsledky prožívá také sociální okolí hráče. Škodlivé (problémové) hráčství bývá také označováno jako nutkavé anebo nezodpovědné hráčství. Za škodlivé můžeme považovat i jakékoliv hazardní hraní u dětí a mladistvých, a to nejen proto,

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

že je do 18 let věku zákonem zakázané, ale zejména proto, že závislost se u dětí a mladistvých rozvíjí velmi rychle a může mít vážné důsledky pro rozvoj jejich osobnosti.

Doporučené postupy z hlediska pedagoga školy -

- Identifikovat problém, citlivě na něho reagovat. Nebagatelizovat ho.
- Zmapovat situaci ve třídě - prevalence, názory, informace o problematice.
- Tvorba nástěnky nebo předání informací o rizicích, hráčských bludech, kontaktech na odbornou pomoc.
- Zpracovat tematiku hráčství do tzv. minimálního preventivního programu školy.
- Adekvátnost programu a intervencí ve vztahu k věku, potřebám a mentálním schopnostem dítěte.
- Kontinuální proces programu, programy by na sebe měly navazovat.
- Zaměření na změnu postojů a chování.
- Živé interaktivní učení, podpora zájmu a zvědavosti vhodnými zábavnými metodami.
- Využívání směřodatných vzorů, pokud možno z blízkého okolí.
- Otevřená hodnotově orientovaná diskuse.
- Realizaci programů navrhuji a řídí kvalifikovaní interdisciplinárně orientovaní odborníci.
- Zaměření se na témata, jako je způsob trávení volného času žáků a hospodaření s financemi.

Možnosti a limity pedagoga školy -

Hazardní hra v prostorách školy a v jejím okolí by se neměla tolerovat. U drobných neorganizovaných hazardních her (karty o peníze ve škole atp.) se přes zdánlivou nevinnost jedná o prvotní formy hazardu a je potřeba jim ze strany školy věnovat pozornost, byť nejde o vysoce rizikové aktivity. Škola by se též měla vhodným způsobem jasně veřejně vymezovat proti této formě rizikového chování.

Škola tak může například hlídat zákaz výskytu heren či reklamy na hazard ve svém okolí, spolupracovat s policií při kontrole dodržování minimálního věku návštěvníků heren a sázkových kanceláří atp. Nelegální organizovaná hazardní činnost už překračuje možnosti a kompetence školy a proti této formě hazardu by měla vždy zasahovat policie.

Škola může zamezit zejména on-line hazardním aktivitám tím, že se naučí účinně blokovat hazardní servery na své internetové síti (počítačové učebny, wifi). **Zabezpečený internet** na škole a jasná **pravidla pro používání informačních technologií** (například chytrých mobilních telefonů či tabletů atp.) žáky i zaměstnanci jsou základem pro předcházení problémů. Pedagog může dále do preventivních aktivit **zapojit i rodiče**, například tím, že je informuje o dodržování následujících zásad, které mohou účinně předcházet problémům s hráčstvím u jejich dětí:

- Sami hazardně nehrajte a svými penězi na hraní nepřispívejte - rodiče mají nejdůležitější vliv na utváření postojů dětí (např. otázka hodnoty peněz, seznamovat dítě adekvátním způsobem s hospodařením s penězi v rodině).
- Posilujte zdravé sebevědomí dítěte.
- Získejte si plnou nebo alespoň částečnou důvěru dítěte, naučte se naslouchat svým dětem, věnovat jim svůj čas, posilujte jejich vazbu na rodinu.
- Předcházejte nudě, podporujte kvalitní zájmy a záliby.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

- Opatřete si dostatek informací a o problému s dítětem zasvěceně hovořte - otevřeně deklarujte svůj postoj k této problematice.
- Stanovte a důsledně prosazujte zdravá pravidla, za porušení pravidel by měly následovat adekvátní a předem domluvené sankce (např. při hraní krácení kapesného).
- Vneste do finančního hospodaření dítěte pořádek, nedávejte mu větší finanční částky.
- Pokud máte pocit, že problém narůstá, nebojte se spolupráce s odborníky.

Kdy, koho a v jakém případě vyrozumět (rodiče, PPP, OSPOD, Policii ČR atd.).

V případě podezření, že se nezletilý žák věnuje hazardnímu hraní, by měl učitel (či lépe třídní učitel) v první řadě informovat rodiče žáka při osobním setkání. Podporu v této situaci mohou poskytnout pracovníci školního poradenského pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce či školní psycholog).

Pokud rodiče odmítají spolupracovat s pracovníkem školy, je škola oprávněna vyrozumět obecní úřad, tedy sociálního pracovníka z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě vážného či odůvodněného podezření zákon dokonce určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost OSPOD.

V případě nutnosti návazné intervence pro žáka či třídní kolektiv je možné se obrátit na oblastního metodika prevence z pedagogicko-psychologické poradny, který může poskytnout metodickou pomoc či školu případně osobně navštívit.

Pokud má učitel důvodné podezření, že byl v souvislosti s hazardním hraním spáchán trestný čin (krádež, podvod, ublížení na zdraví atp.), měl by o této situaci informovat ředitele školy a v koordinaci s pracovníky školního poradenského pracoviště zvolit vhodný postup vyšetření události. O tomto postupu by měl být vyhotoven písemný zápis. Škola má ze zákona povinnost se v případě spáchání trestného činu (či podezření na spáchání) obrátit na orgány činné v trestním řízení, tj. Policii ČR.

V případě, že se jedná o žáka (studenta) staršího 18 let, tedy plnoletého, i zde mají rodiče, kteří k němu mají vyživovací povinnost a se kterými žák (student) žije ve společné domácnosti, právo znát jeho prospěch a vše týkající se jeho studia. Škola by i v tomto případě mohla rodiče o problému informovat. Pro zajištění větší právní jistoty a jasné dohody se žáky se dá záležitost plnoletosti vyřešit i tím, že dá škola všem těmto žákům předem podepsat prohlášení, že souhlasí, aby škola podávala jejich rodičům veškeré informace. V případě zjištění problému u zletilých je také namístě apelovat na řešení problému jimi samotnými a odkazovat je na specializované adiktologické služby a poradny.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. (Metodické doporučení viz. Příloha č. 22)

Doporučený postup školy pro prevenci vzniku problémových situací u žáků s PAS -

- Ředitel školy určí pedagogického pracovníka, který bude odpovídat za spolupráci se školským poradenským zařízením, v jehož péči daný žák s PAS je. Tímto pedagogickým pracovníkem by měl být výchovný poradce, školní speciální pedagog či školní psycholog.
- Pověřený pedagogický pracovník seznámí s obecnými specifiky diagnózy PAS a zásadami pro předcházení rizikových projevů chování pedagogické i nepedagogické pracovníky školy, kteří budou s žákem v kontaktu při výuce, v družině, při odborném výcviku, v tělocvičně, ve školní jídelně atd., se zásadními a podstatnými informacemi o individuálních zvláštích a potřebách daného žáka. O této skutečnosti bude vyhotoven písemný zápis s podpisy všech zúčastněných. Pověřený pedagogický pracovník zajistí ve spolupráci se školním metodikem prevence a pracovníkem školského poradenského zařízení, který se problematikou PAS zabývá, besedy a osvětu žákům školy a jejich rodičům takovou formou, která respektuje typ PAS, nastavení a situaci konkrétního žáka s PAS a případné doporučení odborníků jako psycholog, psychiatr, neurolog atp.
- Pověřený pedagogický pracovník úzce spolupracuje s třídním učitelem žáka, asistentem pedagoga a školním metodikem prevence, ve spolupráci s metodikem prevence organizuje kasuistické semináře pro sdílení dobré i špatné praxe v oblasti prevence a předcházení vzniku nežádoucího chování žáků s PAS, nebo v oblasti řešení akutních rizikových situací. Zajišťuje pravidelné supervize pedagogického týmu podílejícího se na vzdělávání žáka s PAS odborníkem z praxe, případně zajišťuje možnost spolupráce s odborným pracovištěm v souvislosti s dlouhodobým nácvikem zvládání krizových situací souvisejících s projevy agrese.
- Třídní učitel, případně jím pověřený asistent pedagoga, úzce spolupracuje se zákonnými zástupci žáka a pravidelně je kontaktuje ve snaze získání aktuálních informací o případných změnách. Dle nastavených pravidel školy sám, nebo prostřednictvím určeného pracovníka školy, rovněž kontaktuje klíčového pedagoga školského poradenského zařízení, v jehož péči je žák s PAS veden.
- Třídní učitel, případně jím pověřený asistent pedagoga, pravidelně informuje zákonné zástupce žáka o průběhu vzdělávání. Neprodleně informuje zákonné zástupce žáka a pověřeného pracovníka školy o změnách v chování, změnách aktuálního zdravotního stavu, projevech rizikového chování žáka, o plánovaných nebo náhlých změnách ve školním prostředí oproti nastavenému standardu (například onemocnění, akutní nebo plánované rekonstrukce opravy v areálu školy apod.).
- Třídní učitel při práci s třídním kolektivem vždy zohledňuje věk žáků. Způsobem přiměřeným věku žáků formou nejrozličnějších metod rozvíjí schopnost diskutovat, pracovat v týmu a respektovat ostatní, uvědomovat si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty a snášenlivosti.
- Třídní učitel v případě potřeby a po dohodě se zákonným zástupcem, spolupracuje lékařskými specialisty, v jejichž péči žák s PAS je - především praktický lékař pro děti a dorost, dětský psychiatr, případně dětský klinický psycholog.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Příklady organizací zaměřených na problematiku PAS -

- Národní ústav pro autismus, z.ú., <http://www.praha.apla.cz/>
- Občanské sdružení poskytující podporu osobám s PAS, <http://www.zasklem.com/>
- RAIN-MAN, sdružení rodičů a přátel dětí s autismem (spolek), Ostrava, <http://www.rain-man.cz/>
- Rett Community, Spolek rodičů a přátel dívek s Rettovým syndromem, <http://www.rett-cz.com/>
- Křesadlo HK, Centrum pomoci lidem s PAS, z.ú., <https://www.kresadlohk.cz/>
- Centrum Terapie Autismu, <http://www.cta.cz/o-nas/>
- Jdeme autistům naproti - Olomouc o.s." ve zkratce JAN - Olomouc o.s., <http://www.jan-olomouc.cz/>
- AUT – Spolek rodičů dětí s PAS, <http://autistickaskola.cz/cs/podporujinas/organizace/aut-spolek-rodicu-deti-s-pas/>
- Občanské sdružení ProCit, z.s., <http://www.autismusprocit.cz/>

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Příloha č. 3

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (č. j.: 25 884/2003-24)

Informace o spolupráci škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže je opětovným připomenutím toho, že včasná prevence v oblasti sociálně patologických jevů je závažné téma, kterému musí být věnována pozornost. Prevence musí být prováděna systémově a kontinuálně, v optimálním případě se prevence a zdravý životní styl stávají přirozenou součástí života školy a školského zařízení. Mnoho aktivit využitelných pro osvojení si zdravého životního stylu a metodiky prevence nelze pouze vyčíst z manuálů, metodik a příruček. Je třeba se odborně vzdělávat v teoretické i praktické rovině této problematiky.

Vstup policie do školy

Ředitelka školy nemůže bránit policii ve vstupu do škol vzhledem k **obecným ustanovením trestně právních předpisů o povinné pomoci policejním orgánům**. Ředitelka tedy poskytne v případě, že je o to policií požádána, vhodnou místnost k výslechu žáka ve škole. Nejde samozřejmě jen o striktní dodržování předpisů, ale měla by zde existovat snaha o maximálně dobrou spolupráci pracovníků obou subjektů, vzájemný respekt a vstřícnost v zájmu dětí a mládeže i v obecném zájmu.

Předvolání a předvedení

Policie může nezletilého **předvolat nebo i předvést**. Ve školách lze od nezletilých žáků vyžadovat podání vysvětlení, provádět výslech svědka, výslech osoby podezřelé nebo výslech obviněného poté, kdy je **ředitel školy nebo jeho zástupce seznámen s předmětem policejního úkonu včetně důvodů, jež k němu vedou**. To se týká i případného **uvolnění žáka** ze školy pro potřebu policie, např. k rekonstrukci na místě činu, rekognici, označení míst páchaní trestné činnosti, k vydání věci, k výslechu či podání vysvětlení na útvaru policie. Jedná se tedy o všechny policejní úkony ve smyslu zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, ať již jde o poškozeného, svědka či pachatele protiprávního jednání.

Z § 422 občanského zákoníku vyplývá, že škole přísluší vykonávat náležitý dohled nad nezletilými žáky. Tato povinnost a odpovědnost přísluší především rodičům, ale i těm, kteří přechodně tento dohled vykonávají. Pedagogický dozor nad žáky je zásadním prvkem v ustanoveních předpisů, které upravují povinnosti v péči o bezpečnost a ochranu zdraví ve školství.

Pokud má být předvolání nebo předvedení a výslech žáka - dítěte provedeno ve škole a z důvodu zajištění, aby nebylo mařeno další vyšetřování, není předem vyrozuměn zákonný zástupce žáka, je žádoucí, aby škola zajistila přítomnost pedagoga, neboť za žáka v době vyučování škola odpovídá. Ředitel školy by měl stanovit odpovědnou osobu, která bude zajišťovat uvedený dohled.

Výslech žáka

Škola musí o výslechu žáka předem vyrozumět zákonného zástupce dítěte (Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení č. j.: 14 269/01-26 čl. 8 odst. 2 a 3), pokud tak již neučinila Policie České republiky (Závazný pokyn policejního prezidenta č. 8 odst. 4 čl. 8). V případech, kdy by mohlo být takovým oznámením mařeno další vyšetřování a po předchozí dohodě s odpovědným pracovníkem policie, vyrozumí škola zákonného zástupce bezprostředně po souhlasu policie. Sdělení v nevhodnou dobu by například mohlo v některých případech ohrozit i bezpečnost dítěte (např. týrání nebo zneužívání v rodině, podpora trestné činnosti v rodině atp.).

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

Příloha č. 4

Strategie předcházení a řešení školní neúspěšnosti žáků

Zpracovává se dle vyhlášky č. 72/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízení a dle vyhlášky č. 27/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a je součástí minimálního preventivního programu školy.

Školní neúspěšnost žáka rozumíme:

Žáka prospěchově velmi slabého, kterému hrozí z důvodu neprospěchu předčasné ukončení vzdělávání před ukončením školní docházky na ZŠ nebo vykonáním závěrečné zkoušky na SŠ. To je následně spojeno s vysokým rizikem nezaměstnanosti, vzniku závislosti na sociálních dávkách, případně i sociálního vyloučení nebo rozvoje sociálně patologických jevů. U některých žáků jsou typické zároveň časté absence i neomluvené hodiny.

Obecně se jedná o žáky, kteří jsou hodnoceni v klasifikačních obdobích klasifikačním stupněm nedostatečný (ve čtvrtletí se tento výsledek jeví jako pravděpodobný) anebo z různých příčin nemohli být ve více předmětech hodnoceni, aniž by k tomu měli závažné zdravotní důvody. Mezi ohrožené žáky řadíme i ty, u kterých došlo mezi klasifikačními obdobími k výraznému snížení prospěchového průměru.

Tito žáci jsou vyhodnocováni na čtvrtletních pedagogických radách na základě zpráv třídního učitele a pedagogická rada doporučuje vhodné postupy pro další práci s těmito žáky.

Na výstupu se za neúspěšného žáka považuje ten, který neudělal závěrečnou zkoušku nebo je opakuje.

Neúspěchem ve škole mohou být ohrožení:

- děti se speciálními vzdělávacími potřebami na ZŠ
- děti, kteří nastoupili do školy na ZŠ
- žáci, kteří přestoupili na 2. stupeň ZŠ
- žáci, kteří přešli z jiné ZŠ
- žáci se speciálními vzdělávacími potřebami na SŠ
- žáci, kteří nastoupili do školy na SŠ
- žáci, kteří přešli z jiné SŠ
- žáci, kteří jsou nemocní a mají dlouhodobou absenci
- žáci, u kterých nastala změna rodinné situace
- žáci, kteří neovládají český jazyk jako rodný jazyk a nástroj výuky

Příčiny školní neúspěšnosti:

Příčiny na našem typu školy mohou být velmi široké. Často se jedná o **nezájem o obor**, případně obor nevhodně vybraný. Velkou roli hraje **domácí zázemí žáka**, odlišné sociokulturní prostředí, nezájem ze strany rodičů, neschopnost rodičů přimět žáka k pravidelné domácí přípravě a docházce do školy, problémy ve vztazích v rodině. Někdy se i sám žák chce co nejdříve z nevhodného rodinného prostředí osvobodit a stát se finančně samostatným.

Vliv mají samozřejmě i **morálně volní vlastnosti žáka a jeho osobnost** – nedostatek motivace, vůle, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování, zdravotní komplikace, snížená inteligence, poruchy paměti apod.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

U některých žáků vedou k neúspěšnosti **časté krátkodobé absence**, jinde může jít o opravdu závažné zdravotní problémy s **dlouhou souvislou absencí**.

Žák může mít **problémy i ve vztazích** ve škole, se spolužáky. Rovněž může být ohrožen **sociálně patologickými jevy**.

Aktuálně v posledních školních letech může mít vliv i **distanční výuka**, kde žák nezískal potřebné kompetence k úspěšnému pokračování ve studiu.

Rizikové faktory vzniku školní neúspěšnosti:

Z dlouhodobých zkušeností z práce s těmito žáky na naší škole lze vytipovat rizikové oblasti, kde je třeba se na žáky z pohledu strategie předcházení zaměřit.

Jedná se o žáky přestupující z jiných škol, žáky opakující, žáky procházející náročnou životní či rodinnou situací, žáky se zdravotními problémy závažnějšího charakteru a žáky s poruchami učení a chování. V rámci prevence školní neúspěšnosti je nutné tyto žáky cíleně vyhledávat, sdělovat si vzájemně získané informace mezi pedagogickými pracovníky.

Předcházení školní neúspěšnosti ze strany školy:

Žáky motivovat a zvyšovat u nich sebedůvěru:

- klást na žáky přiměřené nároky;
- zdůrazňovat jejich pozitivní stránky;
- umožňovat žákovi vyslovovat vlastní názory;
- podporovat aktivitu žáka;
- pomáhat žákům a mít radost z jejich úspěchů;
- rozvíjet u žáků pocit empatie;
- vyhýbat se negativnímu srovnání.

Pedagogičtí pracovníci:

- znají žákovy vzdělávací možnosti a jsou se žákem v pravidelném kontaktu;
- mají přehled o úrovni vědomostí a dovedností žáka;
- spolupracují s třídním učitelem;
- znají příčiny jeho nedostatků při plnění školních povinností;
- znají žákovo rodinné zázemí a jeho zdravotní stav;
- stanovují pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu;
- efektivně podporují žáka a motivují jej ke školním pracím;
- nabízejí žákům a jejich zákonným zástupcům konzultaci ve škole dle potřeby.

Řešení školní neúspěšnosti:

Základem řešení je vzájemná spolupráce všech zúčastněných, kteří mohou se žákem pracovat - to jsou učitel, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, pracovníci školských poradenských zařízení, OSPOD a rodiče.

Zákonní zástupci u nezletilých žáků musí být vždy včas informováni, zpravidla na konci každého čtvrtletí a seznámeni s možnostmi nápravy ze strany školy a s doporučeními pro domácí práci se žákem. Vždy se domluví pravidelný komunikační systém.

U žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je nutná kvalitní odborná diagnostika, na základě, které pak škola zpracuje žákovi potřebná podpůrná opatření. Ta jsou volena individuálně podle doporučení poradenských zařízení. Jedná se zejména o:

Minimálně preventivní program 2023-2024

**Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01**

- Individuální přístup (motivace, respektování osobního pracovního tempa, vhodné metody a formy práce).
- Poskytování individuálních konzultací a doučování.
- Vypracování plánu pedagogické podpory.
- Vypracování individuálního vzdělávacího plánu.

U ostatních žáků:

- Zjištění příčin neúspěšnosti (pozorováním jako diagnostickou metodou, rozhovory se žákem a zákonnými zástupci, analýzou rozhovorů a formulováním možností náprav), zjištění učebního stylu žáka.
- Nabídka doučování, konzultací – k doučování v malém počtu žáků, pomoc k nalezení nejvhodnějšího učebního stylu pro daného žáka.
- Vytvoření podpůrného studijního plánu k doplnění či zvládnutí učiva, zpracování dílčího harmonogramu, aby žák získal pocit, že lze vše zvládnout (zejména u žáků s vysokou absencí) – vyučující ve spolupráci s třídním učitelem a výchovným poradcem.
- Zadávání pravidelných úkolů v přiměřeném rozsahu pro domácí přípravu žáka – vyučující.
- Umožnit plnění zadaných úkolů i ve volných hodinách ve škole, poskytnout k tomu i školní pomůcky, počítač apod.
- Užívat motivující metody hodnocení žáka, poskytování formativní zpětné vazby – hodnotit co žák umí, čeho dosáhl, v čem se zlepšil a snažit se najít něco pozitivního i u nejslabších žáků, posilovat sebedůvěru žáků, pracovat s chybou jako samozřejmou součástí procesu učení.
- Pravidelný kontakt s rodiči žáka, je-li tam zájem i z jejich strany.
- Pracovat s klimatem třídy a začleňování těchto žáků do kolektivu.
- Při selhání výše popsaných opatření pak motivovat žáka k opakování ročníku.

U žáků v závěrečném ročníku studia:

- Pravidelná docházka na výuku.
- Trénink dovedností k vykonání jednotlivých částí závěrečné zkoušky.
- Zvládání zátěžových situací souvisejících – nácvik samostatného projevu před publikem, časově omezené provádění úkonů apod.
- Intenzivní a dlouhodobé opakování a procvičování znalostí.

U ubytovaných žáků na domově mládeže:

- Zákonné zástupce zde v týdnu školní docházky nahrazuje vychovatel/ka.
- Vychovatel/ka pravidelně sleduje prospěch žáků a v případě potřeby po dohodě se zákonným zástupcem stanoví ubytovaným žákům omezení osobního volna na úkor zintenzivnění školní přípravy.
- Vychovatel/ka pravidelně spolupracuje s třídním učitelem a výchovným poradcem.

Minimálně preventivní program 2023-2024

Střední škola a základní škola Žamberk
se sídlem Žamberk, Tyršova 214, PSČ 564 01

U všech dětí a žáků:

- Pravidelně každé čtvrtletí vyhodnocovat na pedagogické radě situaci ve vzdělávání žáků, konkretizovat žáky ohrožené školní neúspěšností, dohodnout k nim potřebné strategie a seznámit s tím zákonné zástupce žáků.
- **Všichni učitelé si u neprospívajících dětí a žáků vedou průběžně podklady, ze kterých je prokazatelné, jaká opatření již vyučující provedl a jakých výsledků žák v návaznosti na to dosahuje.**